

Bryssel, 13. marraskuuta 2025
(OR. en)

15387/25

AG 180
POLGEN 200
FREMP 331
JAI 1675
DISINFO 99
HYBRID 146
AUDIO 110
EDUC 444
JEUN 235
CULT 127
COMPET 1160

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	12. marraskuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	JOIN(2025) 791 final
Asia:	YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Eurooppalainen demokratian kilpi: vahvojen ja selviytymiskykyisten demokratioiden voimaannuttaminen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja JOIN(2025) 791 final.

Liite: JOIN(2025) 791 final

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 12.11.2025
JOIN(2025) 791 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Eurooppalainen demokratian kilpi: vahvojen ja selviytymiskykyisten demokratioiden
voimaannuttaminen**

”Voimme luoda vahvemman unionin vain osoittamalla, että demokratia toimii ihmisten hyväksi ja lunastaa lupaukset. Eurooppa voi menestyä vain, jos demokratia menestyy.”

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen, Kaarle Suuri -palkinto

1. Johdanto

Demokratia on Euroopan unionin kulmakivi ja avain **rauhan, turvallisuuden, taloudellisen hyvinvoinnin, kilpailukyvyn ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden** luomiseen. Demokratian perustan muodostavat vapaat ihmiset, vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit, vapaat tiedotusvälineet sekä vahvat demokraattiset instituutiot ja prosessit. Demokratia ei ole pelkästään hallintojärjestelmä vaan elämäntapamme: se takaa oikeutemme ja vapautemme, turvaa yhdenvertaisuuden lain edessä, edistää yhteiskuntien avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta ja varmistaa, että vallanpitäjiä voidaan pitää vastuuvollisina. EU:n kansalaiset pitävät demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta EU:n suurimpana vahvuutena.¹

Tällä kasvavan geopoliittisen vastakkainasettelun, kansainvälisten ja alueellisten konfliktien ja teknologisen murroksen aikakaudella demokratioihimme kohdistuu sisäisiä ja ulkoisia paineita. Autoritaariset hallitukset pitävät demokratioita uhkana ja käyttävät yhä aggressiivisempia taktiikkoja muun muassa hyödyntämällä valtiollisia tai valtiosta riippumattomia välikäsiä niiden heikentämiseen. Demokratiassa on kyse erilaisten äänien tuomisesta yhteen yhteiskunnassa ja yhteisten ratkaisujen löytämisestä, mutta autoritaariset hallinnot sen sijaan pyrkivät luomaan tai lisäämään erimielisyyksiä, välineellistämään konflikteja, saattamaan huonoon valoon demokraattisia toimijoita, erityisesti vapaita tiedotusvälineitä ja kansalaisyhteiskuntaa, ja horjuttamaan vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja. Niiden tavoitteena on heikentää kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin ja demokratian kykyyn toimia kansalaisten hyväksi.

Tämä on vakava huolenaihe EU:lle, sen naapurialueille ja demokratioille kaikkialla maailmassa. On olennaisen tärkeää tukea EU:n ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita niiden pyrkimyksissä vahvistaa ja vakiinnuttaa demokratiaa. Osa niistä on ollut intensiivisten horjuttamis- ja vaikuttamisyritysten kohteena. Ukrainaa vastaan käymänsä julman hyökkäyssodan lisäksi Venäjä kiihdyttää hybridi-iskuja ja käy vaikutusvaltataistelua Eurooppaa vastaan. Käytetyt taktiikat ulottuvat syvälle yhteiskuntiemme rakenteeseen, millä voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia. Niillä yritetään heikentää luottamusta demokraattisiin järjestelmiin levittämällä harhaanjohtavia narratiiveja, joihin toisinaan liittyy historiallisten tosiseikkojen manipulointia ja väärentämistä.

Nämä uhkat eivät ole syntyneet tyhjiössä, vaan ne kehkeytyvät muiden merkittävien demokratian haasteiden vaikutuksesta ja vahvistavat niitä. Tällaisia haasteita ovat ääriliikkeiden ja polarisoitumisen lisääntyminen, luottamuksen ja sitoutumisen heikkeneminen, vaalien luotettavuuteen ja julkisen keskustelun moniarvoisuuteen ja

¹ Heinäkuussa 2024 tehdyn Flash-eurobarometrin 550 ”Haasteet ja painopisteet EU:ssa” mukaan eurooppalaiset pitivät EU:n suurimpana vahvuutena demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista (38 %).

sananvapauteen kohdistuvat uhat sekä toimittajien ja kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön heikkeneminen.² Ne liittyvät yhteiskunnissamme parhaillaan tapahtuvaan syvään digitaaliseen muutokseen, joka on muokannut sitä, miten julkista keskustelua käydään, miten tieto kulkee ja miten kansalaiset osallistuvat julkiseen elämään. Se on tarjonnut ihmisille merkittäviä uusia mahdollisuuksia saada vapaasti tietoa, ilmaista mielipiteensä ja osallistua julkiseen elämään ja demokraattiseen keskusteluun. Se on kuitenkin myös paljastanut ja luonut uusia haavoittuvuuksia. Ihmisten näkemyksiä muovaavat yhä enemmän algoritmeihin perustuvat yksilöllistetyt tiedonlähteet, jotka kaventavat yhteistä tilaa demokraattiselle keskustelulle. Sosiaalisen median alustat vaikuttavat lisäksi tiedotusvälineiden tulomallien kestävyYTEEN. Myös tekoälyn kehitys voi vaikuttaa merkittävästi demokraattiseen tilaan, kuten vaaliprosesseihin.

Demokratian suojeleminen ja kansalaisten, yhteiskuntien ja instituutioiden demokraattisen resilienssin vahvistaminen on kiireellinen yhteinen tehtävä, joka edellyttää koko hallinnon ja yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan säilyttää EU:n arvot ja lisäksi varmistaa Euroopan turvallisuus sekä riippumattomuus, vapaus ja vauraus. EU:n toimielimillä, jäsenvaltioilla, EU:n ehdokasmailla ja mahdollisilla ehdokasmailla, kansalaisyhteiskunnalla ja yksityisellä sektorilla on kullakin ratkaiseva rooli, ja niitä ohjaavat yhteiset arvomme. Kansalaisten ja heidän vapautensa on oltava tämän kaiken keskiössä.

2. Eurooppalainen demokratian kilpi

Tietoisuus demokratioiden kohtaamista yhteisistä haasteista kasvaa kaikkialla EU:ssa ja maailmanlaajuisesti, ja toimia toteutetaan jo kaikilla tasoilla. Jäsenvaltiot ovat perustaneet uusia elimiä ja lisänneet valmiuksia vahvistaakseen oman demokratiansa selviytymiskykyä. Poliittiset toimijat sekä aktiivisten kansalaisten ja ryhmien laaja yhteisö ovat olleet ensimmäisinä vaatimassa toimia ja edistävät haasteeseen vastaamista.

EU on ottanut käyttöön vankan toimintapoliittisen ja oikeudellisen kehyksen, joka perustuu vuoden 2020 Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmaan³ ja vuoden 2023 demokratian puolustuspakettiin⁴. Sen tarkoituksena on auttaa koordinoimaan, ottamaan käyttöön, täydentämään ja vahvistamaan näitä yhteisiä toimia.

Komissio ja ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja esittävät tämän kehyksen pohjalta eurooppalaisen demokratian kilven ohella kolmella painopistealalla uusia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on voimaannuttaa vahvoja ja selviytymiskykyisiä demokratioita

² Strateginen ennakointiraportti 2025 – Resilienssi 2.0: EU:n menestyksen takeet muutosten ja epävarmuuden keskellä, COM/2025/484 final; ja ”Rethinking societal resilience in a time of polycrisis”, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142772>.

³ Euroopan komission tiedonanto Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta, COM(2020) 790 final.

⁴ Euroopan komission tiedonanto demokratian puolustamisesta, COM(2023) 630 final. Komissio ehdotti osana tätä pakettia EU:n ulkopuolisten maiden edunvalvontatoimia koskevaa direktiiviä, josta lainsäätäjät keskustelevat parhaillaan.

- **parantamalla tilannetietoisuutta ja tukemalla toimintavalmiuksia informaatioympäristön eheyden turvaamiseksi**
- **tukemalla demokraattisia instituutioita, vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja sekä vapaita ja riippumattomia tiedotusvälineitä**
- **edistämällä yhteiskunnallista resilienssiä ja kansalaisosallistumista.**

Jotta voitaisiin tukea parempaa yhteistyötä ja koordinoitua näiden painopistealojen eri näkökohtien käsittelemisessä, **demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalainen keskus**, jäljempänä 'keskus', kokoaa yhteen jäsenvaltioiden, EU:n ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden sekä EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen, myös Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH), asiantuntemusta ja valmiuksia tarpeen mukaan. Keskus helpottaa **tiedon jakamista ja tukee operatiivista yhteistyötä ja valmiuksien kehittämistä**, minkä tarkoituksena on vastustaa kehittyviä yhteisiä uhkia, erityisesti ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiota. Sen tavoitteena on parantaa tilannetietoisuutta ja valmiuksia ennakoida ja havaita uhkia, kehittää vankka ja koordinoitu varhaisvaroitusjärjestelmä sekä tukea nopean toiminnan valmiuksia. Keskus myös tukee tietoisuuden lisäämistä yhteiskuntien ja instituutioiden varautumisen ja voimaannuttamisen edistämiseksi, mikä parantaa niiden selviytymiskykyä tiedonmanipulointia ja disinformaatiota vastaan. Sen työ edistää EU:n koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan lujittamista valmiuden vahvistamiseksi, tietoisuuden lisäämiseksi ja demokratioiden selviytymiskyvyn parantamiseksi.

Eurooppalainen demokratian kilpi vahvistaa osaltaan demokratioitamme ja tarjoaa eurooppalaisille mahdollisuuden käyttää oikeuksiaan, muodostaa ja ilmaista mielipiteitään vapaasti sekä osallistua toimijoina aktiivisesti ja turvallisesti demokratian toteuttamiseen unionissa. Sen toimilla vahvistetaan demokraattisia instituutioita, suojellaan vaalien luotettavuutta ja tuetaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta, jotta demokratiamme säilyvät vahvoina, avoimina ja moniarvoisina ja perustuvat kansalaisten luottamukseen. Se toteutetaan synergiassa EU:n turvallisuutta, puolustusta, varautumista koskevien toimintasuunnitelmien⁵ ja laajemmin EU:n ulkoisten toimien kanssa.

2.1. Uusi demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalainen keskus: tilannetietoisuuden vahvistaminen ja yhteiskuntien selviytymiskyvyn lujittaminen

Demokratioiden selviytymiskyvyn kehittäminen edellyttää tehostettuja toimia kaikilla hallinnon tasoilla, EU:n toimielimissä, jäsenvaltioissa ja yhteiskunnissa kokonaisuudessaan. Näissä koordinoituissa toimissa on **keskityttävä tilannetietoisuuden ja kollektiivisten valmiuksien parantamiseen uhkien ennakoimiseksi ja havaitsemiseksi ja niihin vastaamiseksi sekä demokratioiden selviytymiskyvyn kehittämiseen**. Näiden haasteiden

⁵ Euroopan komissio, 2025, Yhteinen valkoinen kirja Euroopan puolustusvalmiudesta, JOIN(2025) 120 final. Euroopan varautumisunionistrategia, JOIN(2025) 130 final. ProtectEU – eurooppalainen sisäisen turvallisuuden strategia, COM(2025) 148 final.

ratkaisemiseksi on jo tehty paljon työtä, ja sekä kansallisella että EU:n tasolla on kehitetty välineitä ja rakenteita⁶, joilla on saavutettu merkittäviä tuloksia.

Monet näistä rakenteista kuitenkin koskevat vain tiettyjä aloja ja yhteisöjä, niissä käytetään erilaisia menetelmiä, niillä on usein rajalliset toimintavalmiudet ja vähäinen yhteys toimivaltaisten viranomaisten työhön kansallisella ja EU:n tasolla. On olennaisen tärkeää, että nämä toimet kootaan yhteen. Yhteyksiä on vahvistettava, jotta voidaan lisätä tilannetietoisuutta ja parantaa EU:n yhteisiä valmiuksia tiedonmanipulointi- ja disinformaatiokampanjoiden seuraamiseen, havaitsemiseen ja ennakointiin.⁷

Komissio perustaa näiden tarpeiden täyttämiseksi **demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalaisen keskuksen**. Keskus tarjoaa puitteet EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen sekä jäsenvaltioiden välisen koordinoinnin ja tiedonvaihdon vahvistamiseen sekä operatiivisen yhteistyön ja valmiuksien kehittämisen tukemiseen. Näin voidaan soveltaa yhdennetymppää ja tehokkaampaa toimintatapaa tilannetietoisuuden lisäämiseksi ja sellaisen vankan ja koordinoitun varhaisvaroitusjärjestelmän kehittämiseksi, jolla voidaan tukea toimintavalmiuksia. Keskus työstää myös tietoisuuden lisäämistä kansalaisten, yhteiskuntien ja instituutioiden valmistelemiseksi ja voimaannuttamiseksi sekä niiden selviytymiskyvyn parantamiseksi.

Keskus toimii ensisijaisesti erityisenä keskuksena EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden väliselle tiedonvaihdon ja operatiiviselle yhteistyölle. Keskus yhdistää olemassa olevat verkostot ja rakenteet, jotka työskentelevät informaatioympäristöön kohdistuvien uhkien eri muotojen ennaltaehkäisyyn, havaitsemiseen ja analysointiin sekä niihin reagoimiseen parissa, ja kehittää yhteisiä toimintatapoja, käytäntöjä ja menetelmiä sekä asiaankuuluvien tietojen ja analyysien vaihtoa. Se tukee koulutusta ja valmiuksien kehittämistoimia. Se voi myös antaa neuvoja yhteisistä apuvälineistöistä, strategioista, vakiotoimintamenetelmistä, protokollista ja yhteisistä harjoituksista. Keskusta tukee nopea hälytysjärjestelmä, jonka kanssa se koordinoi tiiviisti toimintaansa. Hälytysjärjestelmä on vakiintunut mekanismi, jonka kautta EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot vaihtavat tietoja ulkomaisesta tiedonmanipuloinnista ja häirinnästä sekä disinformaatiosta.

Muilla kuin institutionaalisilla riippumattomilla sidosryhmillä perustetaan **sidosryhmäfoorumi**, jolla laaja joukko asiaankuuluvia sidosryhmiä ja yhteisöjä voi osallistua keskuksen työhön. Foorumi kokoaa yhteen eri sidosryhmiä, kuten kansalaisjärjestöjä, ajatushautomoita, tutkijoita ja tiedeyhteisöjä, faktantarkistajia ja mediapalvelujen tarjoajia. Tällä foorumilla kunnioitetaan täysin kaikkien osallistujien riippumattomuutta ja helpotetaan

⁶ EU:n ja kansallisella tasolla on jo olemassa monia kehyksiä, rakenteita ja välineitä, joilla voidaan puuttua ulkomaiseen tiedonmanipulointiin ja häirintään sekä disinformaatioon ja parantaa yhteiskuntien selviytymiskykyä laajemmin. EU:n tasolla niitä ovat muun muassa EUH:n hallinnoima EU:n nopea hälytysjärjestelmä (RAS), komission sisäinen disinformaation torjuntaverkosto, EUvsDisinfo, eurooppalainen digitaalisen median seurantafoorumi (EDMO), digipalvelusäädökseen liittyvät vaaleja koskevat pyöreän pöydän keskustelut ja työ Euroopan unionin vaaliyhteistyöverkostossa (ECNE). Kansallisella tasolla on myös omia rakenteita, kuten Viginum Ranskassa ja Ruotsin psykologinen puolustusvirasto sekä Suomessa omaksuttu koko yhteiskunnan kattava lähestymistapa demokratian selviytymiskykyyn.

⁷ Tähän kehoitettiin myös toukokuussa 2025 annetuissa puheenjohtajavaltion päätelmissä EU:n demokratioiden selviytymiskyvyn vahvistamisesta: <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>.

tietojen, asiantuntemuksen ja neuvojen vaihtoa. Sen asteittain rakennettava toiminta perustuu olemassa oleviin sidosryhmäyhteisöihin, kuten eurooppalaiseen digitaalisen median seurantafoorumiin (EDMO), ja uusiin yhteisöihin, kuten faktantarkistajien eurooppalaiseen verkostoon ja tulevaan yhteiseen tutkimustukikehykseen. Foorumi tukee tutkimuksen ja muiden tuotosten levittämistä ja kannustaa eri sidosryhmien väliseen tiedonvaihtoon.

Keskus **kunnioittaa kaikkia EU:n ja kansallisia toimivaltuuksia** ja olemassa olevien rakenteiden riippumattomuutta kansallisella ja EU:n tasolla. Sitä **kehitetään asteittain** jäsenvaltioiden vapaaehtoisen osallistumisen sekä **niiden tuki- ja yhteistyöpanoksen ja -tarpeiden** perusteella, jotta varmistetaan, että se antaa parhaan mahdollisen tuen kansallisille viranomaisille ja yhteisesti EU:n tasolla. Keskus on myös valmis assosioimaan EU:n ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat niiden tukemiseksi ja vastavuoroisen oppimisen edistämiseksi EU:n nykyisen tuen ja kansainvälisten kumppaneiden⁸ kanssa tehtävän yhteistyön pohjalta. Yhteistyötä samanmielisten kumppanien kanssa voitaisiin myös harkita.

Keskuksen työllä täydennetään synergisesti muita esitettyjä toimenpiteitä, joilla turvataan informaatioympäristön eheys, lujitetaan vaalien luotettavuutta, edistetään tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta sekä rakennetaan yleistä yhteiskuntien selviytymiskykyä lisäämällä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja osallistamalla heitä.

2.2. Informaatioympäristön eheyden turvaaminen

On olennaisen tärkeää vahvistaa informaatioympäristön eheyttä, jotta yhteiskunnassa kaikki voivat saada luotettavaa ja uskottavaa tietoa, käyttää demokraattisia oikeuksiaan ja toimia merkityksellisellä tavalla instituutioiden ja yhteisöjen kanssa. Informaatioympäristön avoimuus, vastuuvellisuus ja eheys ovat keskeisiä tekijöitä, jotta voidaan varmistaa, että ihmiset saavat äänensä kuuluviin, voimaannuttaa heitä toimimaan aktiivisina kansalaisina ja rakentaa ja ylläpitää heidän luottamustaan demokraattisiin prosesseihin.

Ulkomaisten tiedonmanipulointi- ja häirintä-⁹ sekä disinformaatiokampanjoiden tarkoituksena on nimenomaan heikentää kansalaisten luottamusta informaatioympäristöön ja demokraattisiin instituutioihin ja voimistaa samalla yhteiskunnan jakolinjoja.¹⁰ Tätä edistää uusien verkossa käytettävien manipulointitekniikoiden lisääntyminen. Niitä ovat muun muassa sosiaalisen median epäaito käyttö¹¹, väärennetyt sosiaalisen median tilit, virallisia lähteitä jäljittelevät

⁸ G7, Nato, YK, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö tai Euroopan neuvosto.

⁹ Ulkomaisella tiedonmanipuloinnilla ja häirinnällä tarkoitetaan käyttäytymistä, joka uhkaa arvoja, menettelyjä ja poliittisia prosesseja tai voi vaikuttaa niihin kielteisesti. Toiminta on luonteeltaan manipuloivaa, ja sitä harjoitetaan tarkoituksellisesti ja koordinoitusti. Sitä harjoittavat valtiolliset tai valtiosta riippumattomat toimijat, mukaan lukien niiden välikädet, toimijoiden omalla alueella ja sen ulkopuolella.

¹⁰ Komission demokratian kilven valmistelemiseksi järjestämässä avoimessa julkisessa kuulemisessa saadut vastaukset osoittavat, että vastaajat pitävät sosiaalisen median epäaitoa käyttöä ja ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää suurimpina riskeinä demokratialle. Myös Erityiseurobarometri [viite: EB Special 568] vuodelta 2025 osoitti, että vastaajat pitävät ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiota suurena haasteena demokratialle ja että epäluottamus demokraattisiin instituutioihin ja prosesseihin kohtaan kasvaa. Saman Eurobarometri-tutkimuksen mukaan yli seitsemän kymmenestä eurooppalaisesta on huolissaan siitä, että äänestäjien päätökset perustuvat disinformaatioon.

¹¹ Automaattiset ohjelmistot, jotka on suunniteltu suorittamaan toistuvia tehtäviä verkossa ja jotka usein jäljittelevät todellisia käyttäjiä.

verkkosivustot, erimielisyyttä aiheuttavan sisällön keinotekoinen vahvistaminen sekä syvävääreinnösten ja muun tekoälyllä luodun synteettisen sisällön käyttö. Niiden leviäminen perustuu usein epäaitoon toimintaan, kuten väärennetyihin tileihin, tekoälyn ja bottien avulla tehtyyn vahvistamiseen ja epäaitoon osallistumiseen. Tällaiset koordinoitujen toimet, jotka ovat usein osa laajempia hybridikampanjoita, ovat yhä kehittyneempiä ja hajautetumpia. Niihin voi myös liittyä verkostoja, jotka toimivat useilla alustoilla ja lainkäyttöalueilla, usein nimettömyyden varjolla, ja siksi niitä on erityisen vaikea havaita, määrittää ja torjua tehokkaasti.

EU:lla on näiden kysymysten ratkaisemista varten erityinen lainsäädäntönsä. **Tekoälysäädöksellä**¹² asetetaan tiettyjen tekoälyjärjestelmien tarjoajia ja käyttöönottajia koskevat avoimuusvelvoitteet, mukaan lukien velvollisuus merkitä tekoälyllä tuotettu tai manipuloitu sisältö ja mahdollistaa sen havaitseminen sekä velvoite merkitä syvävääreinnökset ja tietyt muut tekoälyn tuottamat julkisia asioita koskevat julkaisut. Myös **digipalvelusäädöksellä**¹³ vahvistetaan informaatioympäristön eheyttä. Sillä säännellään velvollisuuksia ja edellytetään, että erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkkohakukoneiden tarjoajat vähentävät palveluistaan järjestelmäriskkejä, joita niistä aiheutuu yhteiskunnalle ja demokratialle, kunnioittaen täysin käyttäjien sananvapautta. Digipalvelusäädös parantaa algoritmien läpinäkyvyyttä, antaa käyttäjille mahdollisuuden hallita sitä, miten suosittelevat järjestelmät vaikuttavat heidän verkossa näkemäänsä sisältöön, ja mahdollistaa tutkijoiden pääsyn alustojen tietoihin. Digipalvelusäädös antaa myös komissiolle valtuudet tarkastella algoritmijärjestelmien suunnittelua EU:n algoritmikeskuksen (ECAT) tuella. Lainsäädännön täytäntöönpano ja valvonta ovat keskeisiä painopisteitä, ja käynnissä on tiettyjä erittäin suurten verkkoalustojen tarjoajia koskevia menettelyjä kansalaiskeskusteluun ja vaaliprosesseihin kohdistuvien järjestelmäriskien arvioimiseksi ja hallitsemiseksi. Laajemmin ottaen komissio jatkaa digipalvelusäädöksen mukaisten velvoitteiden seurantaa ja täytäntöönpanoa ja tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa sen varmistamiseksi, että näitä velvoitteita noudatetaan.¹⁴

Komissio laatii yhdessä Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnan kanssa tietoympäristössä tapahtuvien suurten häiriöiden ehkäisemistä ja niihin puuttumista koskevan **digipalvelusäädöksen liittyvän poikkeama- ja kriisiprotokollan**¹⁵. Näin helpotetaan asiaankuuluvien viranomaisten välistä koordinoitua ja varmistetaan nopea reagointi laajamittaisiin ja mahdollisesti valtioiden välisiin tiedotusoperaatioihin. Protokollassa otetaan huomioon muut käytössä olevat kriisimekanismit, erityisesti kybersuunnitelma¹⁶, ja se toimii

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1689, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä, EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024. Asetusta sovelletaan 2.8.2026 alkaen.

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista, EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1–102.

¹⁴ Digipalvelusäädöksen 91 artiklan 2 kohdan mukaan komissio arvioi tätä asetusta viimeistään 17 päivänä marraskuuta 2027 ja sen jälkeen viiden vuoden välein ja antaa siitä kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaaliskomitealle.

¹⁵ Digipalvelusäädöksen 48 artiklassa säädetään erityisestä menettelystä tällaisen protokollan laatimiseksi.

¹⁶ Komission delegoitu asetusta, annettu 1.7.2025, C(2025) 4340 final ja digipalvelusäädöksen 40 artikla.

niiden rinnalla sen varmistamiseksi, että toimet ovat koordinoituja ja johdonmukaisia ja että otetaan huomioon asiaa koskeva EU:n lainsäädäntö¹⁷. Demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalainen keskus ja sen sidosryhmäfoorumi voivat tukea näiden mekanismien välistä tietojenvaihtoa.

Disinformaatiota koskevissa käytännesäännöissä, joiden tueksi on perustettu yhteistyöryhmä, esitetään vankka joukko sitoumuksia ja yksityiskohtaisia toimenpiteitä. Ne auttavat yhdessä lieventämään disinformaatioon liittyviä riskejä kunnioittaen täysin sananvapautta, esimerkiksi parannetuilla välineillä, joiden avulla käyttäjät voivat tunnistaa disinformaation, ymmärtää sitä ja ilmoittaa siitä sekä lisätä tutkijoiden mahdollisuuksia tutkia disinformaatiota. Käytännesäännöistä on hyötyä myös arvioitaessa, miten niihin sitoutuneet ja niitä noudattavat erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkkohakukoneiden tarjoajat täyttävät **disinformaatioon liittyviä järjestelmäriskejä** koskevat velvoitteet¹⁸. Komissio arvioi kunkin käytännesääntöjen allekirjoittajan sitoutumisen tasoa ja sitä, miten käytännesäännöt on pantu täytäntöön. Tarvittaessa komissio käy digipalvelusäädöksen mukaisesti näiden allekirjoittajien kanssa sääntelyä koskevaa vuoropuhelua ja päättää muista asianmukaisista jatkotoimista. Komissio aikoo esimerkiksi tehdä yhteistyötä allekirjoittajien kanssa vahvistaakseen niiden toimia **suosittelevien järjestelmien avoimuuden** lisäämiseksi ja **tyrehdyttääkseen disinformaation rahoituksen**¹⁹. Tähän kuuluu myös disinformaatioon mainostulojen kautta liittyvien taloudellisten kannustimien poistaminen²⁰ ja asiaankuuluvien indikaattoreiden kehittäminen alustojen tähän liittyvien toimien tulosten mittaamista varten²¹.

Komissio tutkii myös mahdollisia lisätoimenpiteitä käytännesääntöjen allekirjoittajien kanssa. Näihin voisi sisältyä keinoja parantaa sosiaalisen median palveluissa levitettävän **tekoälyn tuottaman ja sillä manipuloidun sisällön** havaitsemista ja merkitsemistä²² sekä **vapaaehtoisia käyttäjien todentamisvälineitä**²³. Tällaisilla toimenpiteillä täydennettäisiin tekoälysäädöstä ja muita asiaankuuluvia EU:n sääntöjä. **EU:n digitaalisen identiteetin lompakot**, jotka ovat EU:n kansalaisten ja asukkaiden saatavilla vuoden 2026 loppuun mennessä, voivat helpottaa tällaisia toimenpiteitä ja edistää verkkovuorovaikutuksen luotettavuutta ja turvallisuutta mahdollistamalla turvallisen tunnistamisen ja todentamisen.²⁴

¹⁷ Esimerkiksi NIS 2 -direktiivi, kyberturvallisuusasetus, tekoälysäädös, poliittista mainontaa koskeva asetus ja verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen puuttumista koskeva asetus.

¹⁸ Ks. komission lausunto – Assessment of the Code of Practice on Disinformation, C(2025) 1008 final, <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/112679>.

¹⁹ Perustuu disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen luvun ”Empowering Users” sitoumukseen 1 ja luvun ”Scrutiny of Ads Placement” sitoumukseen 19.

²⁰ Niiltä, jotka levittävät disinformaatiota jatkuvasti.

²¹ Perustuu disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen luvun ”Monitoring the Code” rakenteellisiin indikaattoreihin liittyvään sitoumukseen 41.

²² Perustuu disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen sitoumukseen 15 ja toimenpiteeseen 15.1.

²³ Erityisesti voitaisiin tutkia ratkaisuja, joilla autettaisiin käyttäjiä varmistamaan, ovatko he vuorovaikutuksessa todellisen ihmisen kanssa (esim. todentamiskuvakkeen avulla).

²⁴ EU:n digitaalisen identiteetin lompakko mahdollistaa turvallisen, luotettavan ja yksityisen sähköisen tunnistautumisen kaikille Euroopassa. Jokainen jäsenvaltio tarjoaa kaikille kansalaisilleen, asukkaalleen ja yrityksilleen vähintään yhden lompakon, jonka avulla he/ne voivat todistaa henkilöllisyytensä sekä tallentaa, jakaa ja allekirjoittaa tärkeitä sähköisiä asiakirjoja turvallisesti.

Jäsenvaltioiden toimia informaatioympäristön eheyden varmistamiseksi voidaan vahvistaa EU:n tasolla koordinoimalla lähestymistapoja ja yhdistämällä asiantuntemusta ja tietoa olemassa olevan **ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntavälineistön**²⁵ pohjalta. Komissio tukee yhteistyössä kansallisten viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa **ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän sekä disinformaation torjumista koskevan suunnitelman** laatimista, mukaan lukien ennakkointiin, havaitsemiseen ja reagointiin tarkoitettuja toimenpiteitä koskevat välineet ja ohjeet, sekä ammatillisen vaihdon ja tiimityön mekanismeja kansallisen valmiuksien kehittämisen ja vastavuoroisen oppimisen tukemiseksi.

Riippumattoman faktantarkistusyhteisön valmiuksien vahvistaminen kaikkialla EU:ssa on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan tehostaa ulkomaisten tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjoiden havaitsemista ja seuranta. Komission tuella perustetaan riippumaton **faktantarkistajien eurooppalainen verkosto**²⁶, jonka työ edistää Euroopan demokratioiden selviytymiskyvyn keskuksen sidosryhmäfoorumin toimintaa. Verkosto perustuu tiukimpiin eettisiin ja ammatillisiin vaatimuksiin ja toimii EU:ssa ja ehdokasmaissa, mahdollisissa ehdokasmaissa ja **Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan** assosioituneissa naapurimaissa. Se parantaa faktantarkistusvalmiuksia kaikilla EU:n virallisilla kielillä erityisesti vaalien, terveyshätätilanteiden tai luonnonkatastrofien kaltaisissa tilanteissa, joissa luotettavien tietojen saaminen on ratkaisevan tärkeää. Verkosto perustaa myös **riippumattoman faktantarkistusrekisterin** ja ylläpitää sitä riippumattomien, kelpoisuusehdot täyttävien ja luotettujen organisaatioiden tekemien faktantarkistusten kokoamiseksi yhteen sekä helpottaa toimittajien, verkkoalustojen, tutkijoiden ja kansalaisyhteiskunnan pääsyä todennettuihin tietoihin, mikä tukee rajatylittävää yhteistyötä ja mahdollistaa oikea-aikaiset reaktiot. Se tarjoaa myös pääsyn EU:n **järjestelmään, joka suojelee faktantarkistajia** uhkilta ja häirinnältä, mihin kuuluu myös oikeudellinen ja psykologinen suojelu. Verkosto tukee faktantarkistajia laajemman yleisön tavoittamisessa ja edistää näin merkittävästi yhteiskunnallista resilienssiä.²⁷

Eurooppalainen digitaalisen median seurantafoorumi (EDMO) tarjoaa yleiseurooppalaisen, riippumattoman ja tieteidenvälisen tutkimus- ja analyysiverkoston ulkomaisten tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjoiden torjumiseksi. EDMO voi **laajennetun toimeksiantonsa**²⁸ ansiosta kehittää uusia riippumattomia seuranta- ja analyysivalmiuksia, joilla tuetaan tilannetietoisuutta erityisesti vaalien yhteydessä ja kriisitilanteissa. Sen seuranta kattaa kaikki jäsenvaltiot, ehdokasmaat (esim. Ukraina ja

²⁵ Tämä välineistö tarjoaa kehyksen toiminnalle: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

²⁶ Kuten komission puheenjohtajan vuosia 2024–2029 koskevista poliittisista suuntaviivoissa ilmoitettiin. Ehdotuspyyntö oli avoinna 15. huhtikuuta–2. syyskuuta 2025: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network>.

²⁷ Valmistelutoimissa kehoitetaan toteuttamaan hankkeita, joilla lisätään riippumattomien faktantarkistusorganisaatioiden tuottaman ammatillisen sisällön kattavuutta ja vaikutusta EU:ssa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/funding/boosting-visibility-fact-checking-content-europe>.

²⁸ Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta julkaistiin heinäkuussa 2025 enintään 2,56 miljoonan euron tarjouspyyntö. Ks. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/funding/commission-launches-call-continuation-european-digital-media-observatory/>.

Moldova)²⁹ ja mahdolliset ehdokasmaat sekä edistää Euroopan demokratioiden selviytymiskyvyn keskuksen sidosryhmäfoorumin työtä.

Tutkimus- ja akateeminen yhteisö on myös antanut asiaankuuluvan panoksensa tarjoamalla riippumattomia analyyseja ja näyttöä ulkomaisista tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjoista. Komissio tukee **yhteisen tutkimustukikehyksen** perustamista tietojen ja edistyneen teknologian saatavuuden takaamiseksi³⁰, minkä tarkoituksena on yhdistää ja vahvistaa näitä riippumattomia valmiuksia. Tämä kehys perustuu muun muassa digipalvelusäädöksen ja poliittista mainontaa koskevan asetuksen³¹ mukaiseen etuoikeutettuun pääsyyn tietoihin ja tukee Euroopan demokratioiden selviytymiskyvyn keskuksen sidosryhmäfoorumin työtä. Se auttaa syventämään ymmärrystä siitä, miten kampanjat leviävät verkossa ja miten ne vaikuttavat informaatioympäristön eheyteen. Sen tuella kehitetään välineitä sellaisten tekoälyn tuottamien tai manipuloitujen äänien, kuvien ja videoiden havaitsemiseksi, joissa on kyse faktojen vääristämisestä tai disinformaatiotarinoista (esimerkiksi poliitikkoja esittävät syväväärennökset). Se auttaa myös jäljittämään koordinoitua epäaidon toiminnan uusia muotoja, kuten alustojen välistä koordinoitua, bottien käyttöä tai algoritmista sisällön vahvistamista.

Ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntavälineistön³² täysimittainen hyödyntäminen on tärkeää, jotta voidaan ennakoida ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää ja reagoida siihen toimivalla tavalla. Torjuntavälineistöön sisältyy monenlaisia vastatoimia, kuten unionin rajoittavat toimenpiteet, joiden kohteena ovat EU:hun, ehdokasmaihin ja mahdollisiin ehdokasmaihin kohdistuviin ulkomaisiin tiedonmanipulointi- ja häirintäkampanjoihin osallistuneet EU:n ulkopuoliset henkilöt ja yhteisöt. Venäjän epävakauttaviin toimiin kohdistuvan EU:n pakotejärjestelmän soveltamisalaan kuuluu ulkomaiseen tiedonmanipulointiin ja häirintään liittyvän Kremlin tukeman propagandan lähetyskielto. Sekä EU:n että kansallisella tasolla on toteutettu lisätoimia, joilla rajoitetaan yleiseen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä aiheuttavien epärehellisten EU:n ulkopuolisten mediapalvelujen tarjoajien sisällön jakelua, muun muassa keskeyttämällä tiedotusvälineiden toimilupia. Eurooppalaisen medianvapaussäädöksen³³ ansiosta eurooppalaiseen

²⁹ Vuonna 2025 käynnistetään uusi EDMOn keskus FACT, jonka tarkoituksena on torjua disinformaatiota Ukrainassa ja Moldovassa, ja sille on myönnetty EU:n 1,29 miljoonan euron avustus DEP:n puitteissa (osana laajempaa ehdotuspyyntöä, jonka arvo on 8,8 miljoonaa euroa). Hanke jatkuu vuoteen 2027 asti. Ks. <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226241>. Linkki uuteen EDMO-tarjoukseen: Komissio käynnistää ehdotuspyynnön eurooppalaisen digitaalisen median seurantafoorumin jatkamisesta | Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa.

³⁰ Esimerkiksi jaettujen pilviresurssien ja -ohjelmistojen käyttö. Tämä täydentää käynnissä olevia aloitteita, joilla lisätään edistyneiden haitallisten toimien havaitsemisnopeutta ja analyttisiä valmiuksia (esim. koordinoitu epäautenttinen käyttäytyminen), jotka ovat usein osa hybridihyökkäyksiä.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/900, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta, EUVL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>.

³² https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counteracting-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1083, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (eurooppalainen medianvapaussäädös), EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>.

mediapalvelulautakuntaan kuuluvat EU:n media-alan sääntelyviranomaiset voivat koordinoida nopeasti ja tehokkaasti tällaisten palveluntarjoajien vastaisia toimia. Näiden sääntelyviranomaisten tukemiseksi eurooppalainen mediapalvelulautakunta laatii komissiota kuullen **luettelon yhteisistä kriteereistä, joilla ohjataan kansallisia media-alan sääntelyviranomaisia**, kun ne toimivat EU:n informaatioympäristön suojelemiseksi epärehellisiltä EU:n ulkopuolisilta mediapalveluilta.

Ulkomaiset tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjat voivat myös perustua rikolliseen käyttäytymiseen tai toimintaan, kuten rahanpesuun tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen. EU:n rikosoikeudellinen säännöstö kattaa tietyt ulkomaisen tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiotoiminnan muodot, ja EU:n tehostettu yhteistyö tällä alalla voi auttaa torjumaan niitä paremmin. Suunnitellussa **Europolin ja Eurojustin toimeksiantojen tarkistuksessa selvitetään keinoja tämän toiminnan tehostamiseksi entisestään**.

Geopoliittisten jännitteiden ja lisääntyvän polarisoitumisen vuoksi on tärkeää, että EU vahvistaa ponnistelujaan liittoutumien luomiseksi samanmielisten maiden ja alueellisten kumppanien kanssa. Demokraattisten toimijoiden ja informaatioekosysteemien eheyden tukeminen maailmanlaajuisesti hyödyttää demokratiaa, turvallisuutta ja vaurautta Euroopassa. Komissio tekee kolmansien maiden kanssa yhteistyötä tukeakseen kansalaiskasvatusta ja digitaalista koulutusta, luotettavia faktantarkistusaloitteita sekä sääntelyaloitteita, joilla pyritään vahvistamaan informaatioympäristön eheyttä. Demokratiaa koskevalla Team Europe -aloitteella edistetään tietojen eheyttä koskevaa osaamisen jakamista ja koordinoitua sekä avun antamista EU:n ulkopuolella vaarassa oleville toimittajille yhteistyössä jäsenvaltioiden, samanmielisten kumppanien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

EU tehostaa toimiaan ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumiseksi ulkoisessa toiminnassaan EUH:n kautta tiiviissä yhteistyössä komission, jäsenvaltioiden ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Tähän sisältyy EU:n maailmanlaajuisen läsnäolon valmiuden kehittäminen, mukaan lukien EU:n edustustojen verkosto, yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatiot ja jäsenvaltioiden diplomaattiedustustot, koulutuksen laajentaminen ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntavälineiden tarjoaminen paikan päällä työskentelevälle henkilöstölle. EU vahvistaa niiden yhteistyötä EU:n ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden sekä yhteistyökumppanien kanssa ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumiseksi keskittyen erityisesti EU:n naapurustoon ja edistäen samalla yhteisiä toimia kansainvälisten kumppanien, kuten G7-maiden ja Naton, kanssa sekä turvallisuus- ja puolustuskumppanuuksien yhteydessä. Tarkoituksena on edistää ennakoivampaa lähestymistapaa ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntaan yhdistämällä strategiset viestintätoimet ja toimet, joilla pyritään häiritsemään ulkomaisten tiedonmanipulointi- ja häirintäoperaatioiden mahdollistavaa infrastruktuuria, muun muassa tehostamalla toimia rajoittavien toimenpiteiden käyttöönottamiseksi niin, että rikoksenteijöiden kustannukset kasvavat.

Toimet:

- *Digimarkkinasäädöksen puitteissa*
 - *laaditaan digipalvelusäädökseen liittyvä poikkeama- ja kriisiprotokolla*

- jatketaan yhteistyötä disinformaatiota koskeviin käytännesääntöihin sitoutuneiden tahojen kanssa, jotta voidaan vahvistaa toimenpiteitä manipulointitekniikoiden torjumiseksi verkossa.
- Tuetaan ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän sekä disinformaation torjumista koskevan EU:n suunnitelman laatimista.
- Perustetaan faktantarkistajien eurooppalainen verkosto.
- Laajennetaan eurooppalaisen digitaalisen median seurantafoorumin toimeksiantoa.
- Tuetaan yhteisen tutkimustukehyksen perustamista tietojen manipulointi- ja disinformaatiokampanjoiden seurannan tehostamiseksi.
- Eurooppalainen mediapalvelulautakunta laatii komissiota kuullen luettelon EU:n yhteisistä kriteereistä, joilla ohjataan media-alan sääntelyviranomaisia, kun ne toteuttavat yleistä turvallisuutta uhkaavien, epärehellisten EU:n ulkopuolisten mediapalveluiden vastaisia toimia.
- Vahvistetaan EU:n edustustojen, YTPP:n tehtävien ja operaatioiden ja EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöjen valmiuksia ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjunnassa.
- Toteutetaan ennakoivia strategisia viestintäkampanjoita painopistealueilla.
- Tarjotaan EU:n ehdokasmaille ja mahdollisille ehdokasmaille kohdennettua valmiuksien kehittämistä ja tukea niiden selviytymiskyvyn vahvistamiseksi ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä hybridivaikuttamista vastaan muun muassa YTPP:n operaatioiden avulla.
- Hyödynnetään kansainvälisiä kumppanuuksia ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän vastaisissa kollektiivisissa toimissa muun muassa G7-maiden nopean toiminnan mekanismin, EU:n ja Naton yhteistyön sekä turvallisuus- ja puolustuskumppanuuksien avulla.

2.3. Vahvemmat demokraattiset instituutiot, vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit sekä vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet

Vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet, vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit sekä vahvat ja selviytymiskykyiset demokraattiset instituutiot ja prosessit ovat olennaisen tärkeitä, jotta kansalaiset voivat osallistua mielekkäästi poliittiseen elämään, valita edustajansa, pitää heitä vastuuvollisina ja käyttää oikeuksiaan ja vapauksiaan täysimääräisesti. Äskettäiset vaalit, myös Romaniassa ja Moldovassa pidetyt³⁴, osoittivat, että Venäjä ja sen välikädet pyrkivät entistä laajemmin puuttumaan eurooppalaiseen demokraattiseen toimintaympäristöön.

2.3.1. Vaalien ja muiden demokraattisten prosessien oikeudenmukaisuuden ja luotettavuuden vahvistaminen

³⁴ <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente%20CSAT/Document%20CSAT%20SIE.pdf> ja https://www.sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf.

Yleiset, tasa-arvoiset, vapaat, salaiset ja välittömät vaalit ovat osa Euroopan yhteisiä vaaliperinteitä.³⁵ Vaikka vaalien järjestäminen ja toimittaminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, alan yhteisiin haasteisiin vastaamiseen tarvitaan EU:n tason tehostettua yhteistyötä.³⁶ Komissio helpottaa arvokasta vaihtoa ja keskinäistä tukea vaaliasioihin liittyvät kansalliset viranomaiset yhteen kokoavan **Euroopan unionin vaaliyhteistyöverkoston** (ECNE) kautta. Komissio esimerkiksi julkaisi kesäkuussa 2025 vaalien luotettavuutta koskevan tarkistuslistan ja vaalien riskinhallintamatriisin, jotka on laadittu jäsenvaltioiden kanssa ECNE:n puitteissa. ECNE:n kautta (tiiviissä yhteistyössä verkko- ja tietojärjestelmien yhteistyöryhmän ja RAS:n kanssa) organisoidulla ja koordinoitulla **vaalien häiriönsietokykyä koskevalla yhteisellä mekanismilla** tuetaan yhteisten asiantuntijaryhmien ja asiantuntijavaihtojen operatiivista käyttöönottoa erityisesti verkkorikostutkimuksen, disinformaation ja vaalien kyberturvallisuuden alalla.

Komissio tehostaa tukeaan jäsenvaltioille ja sidosryhmille vaalien luotettavuuden ja varautumisen parantamiseksi, vaalien järjestämisen ja toimittamisen kannalta kriittisten vaaleihin liittyvien infrastruktuurien suojelemiseksi, ulkomaisen sekaantumisen riskien minimoimiseksi, vaaliverkostojen, -yhteistyön ja -raportoinnin vahvistamiseksi sekä kansalaisten ja asiaa koskevat kansainväliset normit hyväksyvien kansainvälisten järjestöjen kannustamiseksi vaalitarkkailuun. Nämä kaikki ovat vuoden 2023 suosituksen keskeisiä näkökohtia.

Vaaleihin liittyvä infrastruktuuri olisi suojattava kyberhyökkäyksiltä vapaiden ja oikeudenmukaisten vaalien varmistamiseksi. NIS 2 -direktiivi³⁷ ja kyberkestävyyssäädös³⁸ vahvistavat EU:n kyberturvallisuutta, koska niillä varmistetaan, että sekä kriittiset alat että digitaaliset tuotteet ovat sisäänrakennetusti turvallisia, häiriönsietokykyisiä ja koordinoituja kaikkialla EU:ssa. Näin edistetään suoraan EU:n vaaliprosessien turvallisuutta ja yleistä varautumista kyberuhkiin vaalien yhteydessä. Esimerkiksi verkko- ja tietojärjestelmien yhteistyöryhmä laati vuonna 2024 koordinoitusti Euroopan unionin kyberturvallisuusviraston (ENISA) ja ECNE:n kanssa päivitetyn yhteenvedon³⁹ vaalien kyberturvallisuudesta ja

³⁵ Ks. muun muassa EU:n vaalisäädös, komission vuonna 2023 antama suositus osallistavista ja kestävästä vaaliprosesseista unionissa sekä hyvän vaalitavan säännöstö, Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komissio (Venetsian komissio), lausunto nro 190/2002, Strasbourg, 25.10.2018.

³⁶ Vaaliprosesseja, myös vaaleihin liittyvää infrastruktuuria, on suojeltava paremmin hyökkäyksiltä, joissa yhdistyvät ulkomaiset tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjat sekä joukko muita välineitä ja taktiikoita, kuten kyberhyökkäykset, salainen kampanjarahoitus, äänien ostaminen, poliittisiin ehdokkaisiin kohdistuvat hyökkäykset sekä yritykset lietsoa yhteiskunnallisia levottomuuksia tai väkivaltaisuuksia ja epävakautta.

³⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2555, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, EUVL L 333, 27.12.2022, s. 80–152.

³⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/2847, annettu 23 päivänä lokakuuta 2024, digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden horisontaalisista kyberturvallisuusvaatimuksista, EUVL L 2024/2847, 20.11.2024.

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-cybersecurity-compendium-how-protect-integrity-elections-published>.

häiriönsietokyvystä. Kybersolidaarisuussäädöksellä⁴⁰ perustettu kyberturvallisuusreservi on tehokas väline, joka on jäsenvaltioiden ja ulkoisen avun kautta myös EU:n kumppaneiden käytettävissä ja jota voidaan pyynnöstä käyttää niiden apuna merkittäviin tai laajamittaisiin kyberturvallisuuspoikkeamiin reagoimisessa.

Poliittista mainontaa koskevassa asetuksessa säädetään EU:n yhteisistä normeista, joiden avulla kansalaisten on helpompi tunnistaa poliittisia mainoksia, tietää, onko heille kohdistettu tällaisia mainoksia, ja erottaa ne muun tyyppisestä sisällöstä. Ulkomaisen sekaantumisen estämiseksi asetuksessa kielletään mainosten tarjoaminen kolmansien maiden rahoittajille kolmen kuukauden ajan ennen EU-maan vaaleja tai kansanäänestyksiä. Uudet säännöt auttavat turvaamaan vaaliprosessien luotettavuuden ja tukevat avointa ja läpinäkyvää demokraattista keskustelua.⁴¹ Verkkotietovarastoon asetetaan saataville tiedot poliittisista verkkomainoksista, myös siitä, kuka on maksanut ne.

Jotta vaaleihin liittyvää varautumista ja vaaliprosessien häiriönsietokykyä voitaisiin edelleen parantaa, ECNE vahvistaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa. ECNE:n valmiuksia vahvistetaan järjestelmällisemmällä tiedonvaihdolla, minkä tarkoituksena on tukea yhteisten välineiden ja tuotteiden kehittämistä yhdessä yhteistä etua koskevilla aloilla. Uudet temaattiset puitteet edistävät keskusteluja muun muassa vaalien luotettavuudesta ja vaaleihin liittyvästä riskienhallinnasta ja varautumisesta, vaalitarkkailusta EU:ssa, poliittisen kampanjoinnin uusista tavoista, myös rahoituksesta, poliittisten ehdokkaiden ja vaaleilla valittujen edustajien turvallisuudesta sekä tekoälyn ja muiden uusien teknologioiden vaikutuksesta ja roolista vaaliprosesseissa.⁴² Komissio laatii ECNE:n puitteissa käytyjen keskustelujen pohjalta **tietovaraston vaalimenettelyjä koskevista yhteisistä viitetiedoista ja normeista**⁴³. Komissio edistää **vaalien häiriönsietokykyä koskevan yhteisen mekanismin** käyttöä ja kannustaa vertaisvaihtoon, vapaaehtoiseen keskinäiseen apuun, yhteiseen koulutukseen sekä suunnitteluharjoituksiin. Lisäksi se **edistää kansallisten asiantuntijoiden lyhytaikaista vaihtoa** jäsenvaltioiden välillä. Koska EU:n ehdokasmaihin ja mahdollisiin ehdokasmaihin kohdistuu säännöllisesti vaaleihin sekaantumista, ne liitetään tiiviimmin ja järjestelmällisemmin ECNE:n työhön muun muassa asiaa koskevien kokousten kautta. Yhteistyötä vaalien viitekehyksiä ja menetelmiä kehittävien ja vaalitarkkailua harjoittavien kansainvälisten järjestöjen, kuten Etyjin ja Euroopan neuvoston, kanssa pyritään myös lisäämään.

Komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa EU:n lainsäädäntökehyksen ja poliittisten välineiden⁴⁴ pohjalta ja laatii erityisiä **ohjeita tekoälyn**

⁴⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2025/38, annettu 19 päivänä joulukuuta 2024, toimenpiteistä solidaarisuuden ja valmiuksien vahvistamiseksi unionissa kyberuhkien ja poikkeamien havaitsemista sekä niihin varautumista ja reagoimista varten, EUVL L, 2025/38, 15.1.2025.

⁴¹ Komission antamat suuntaviivat tukevat tämän asetuksen soveltamista ja auttavat kaikkia sen soveltamisalaan kuuluvia toimijoita ymmärtämään velvoitteensa ja noudattamaan niitä. Komissio perustaa uuden sidosryhmien asiantuntijaryhmän seuraamaan ja keräämään käytännön palautetta sääntöjen täytäntöönpanosta. Lisäksi komissio tukee mallien ja muiden välineiden valmistelua asetuksen soveltamisen helpottamiseksi.

⁴² Komissio järjestää ECNE:n puitteissa myös tiedonvaihtoa vaaleja koskevista mielipidemittauksista.

⁴³ Tämä perustuu asiaankuuluviin normeihin ja sisältää EU:n vaalitarkkailuvaltuuskuntien yhteydessä saatuja kokemuksia.

⁴⁴ Tekoälysäädöksen lisäksi tähän sisältyvät erityisesti poliittista mainontaa koskeva asetukset ja komission vuoden 2023 suositukset osallistavista ja kestävästä vaaleista.

oikeudenmukaisesta, avoimesta, ihmiskeskeisestä ja vastuullisesta käytöstä vaaliprosesseissa. Nämä ohjeet laaditaan ECNEn ja Euroopan tekoälytoimiston tuella, ja niiden avulla komissio **kannustaa sitoutumaan vapaaehtoisesti uusien teknologioiden (erityisesti tekoälyn) vastuulliseen käyttöön** Euroopan tason ja kansallisten poliittisten puolueiden ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden poliittisessa toiminnassa ja edistää edelleen näitä asioita koskevien parhaiden käytäntöjen jakamista. Ne myös täydentävät nykyisiä oikeudellisia velvoitteita.

Verkkoalustoista ja hakukoneista on tullut tärkeitä julkisen keskustelun areenoja, jotka muokkaavat yleistä mielipidettä ja äänestäjien käyttäytymistä. Näin ollen erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkossa toimivien hakukoneiden tarjoajilla on digipalvelusäädöksen mukaan velvollisuus ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla lievennetään kansalaiskeskusteluun ja vaaliprosesseihin kohdistuviin kielteisiin vaikutuksiin liittyviä riskejä.⁴⁵ Tukeakseen näiden velvoitteiden noudattamista komissio on hyväksynyt **suuntaviivat vaaliprosesseihin liittyvien järjestelmäriskien vähentämisestä**⁴⁶ ja tekee jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten kanssa yhteistyötä niiden varautuessa vaaleihin⁴⁷. Komissio **päivittää digipalvelusäädökseen liittyvää vaaliohjepakettia** yhdessä kansallisten digitaalisten palvelujen koordinaattoreiden kanssa ja yhteistyössä ECNEn kanssa. Sen tarkoituksena on ottaa huomioon viimeaikaisista vaaleista saadut kokemukset ja tarve käsitellä tiettyjä ilmiöitä.⁴⁸

Disinformaatiota koskevat käytännösäännöt ovat jatkossakin keskeisessä osassa vaaleihin liittyvien uhkien torjumisessa vapaaehtoisella monen sidosryhmän lähestymistavalla, erityisesti vaaleihin sovellettavalla **nopean toiminnan järjestelmällä**. Sen avulla alustojen ulkopuoliset allekirjoittajat, kuten kansalaisjärjestöt, voivat ilmoittaa verkkoalustoille nopeasti sisällöstä tai tileistä, joihin on reagoitava kiireellisesti ja joiden ne katsovat aiheuttavan uhkia vaaliprosessin luotettavuudelle, ja varmistaa, että nämä voivat toteuttaa asianmukaisia toimia omien toimintaperiaatteidensa mukaisesti. Tätä olisi jatkettava ja laajennettava sovellettavaksi myös kriisitilanteissa.⁴⁹ Sääntöjen mukaisessa uudessa vaaleihin kohdistuvassa työssä

⁴⁵ Monet erilaiset ilmiöt, joilla on yhteys verkkoalustoihin ja hakukoneisiin, lisäävät vaalien luotettavuuteen liittyviä riskejä. Näitä ovat muun muassa verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen lisääntyminen, ulkomaiseen tiedonmanipulointiin ja häirintään liittyvät uhat sekä disinformaatio laajempaan ilmiönä, (väkivaltaisista) ääriilmiöistä edustavan sisällön ja ihmisten radikalisoimiseen tarkoitettua sisällön leviäminen sekä uudet teknologiat, kuten generatiivinen tekoäly.

⁴⁶ Komission tiedonanto *Suuntaviivat erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkossa toimivien hakukoneiden tarjoajille vaaliprosesseihin liittyvien järjestelmäriskien vähentämisestä*, C/2024/3014. Digipalvelusäädöksen soveltamisalalla jäsenvaltioiden digitaalisten palvelujen koordinaattoreiden järjestämät pyöreän pöydän keskustelut ja stressitestit ovat osoittautuneet hyödyllisiksi, kun halutaan lisätä sidosryhmien välistä tiedonvaihtoa vaaleihin liittyvistä kysymyksistä, vahvistaa tilannetietoisuutta ja testata alustojen varautumista. Ne pohjautuvat erityisesti Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnan ja komission helmikuussa 2025 julkaisemaan, digitaalisten palvelujen koordinaattoreille tarkoitettuun digipalvelusäädökseen liittyvään vaaliohjepakettiin.

⁴⁷ Osallistumalla pyöreän pöydän kokouksiin kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa sekä järjestämällä stressitestejä.

⁴⁸ Esimerkiksi ulkomailla asuvien EU:n kansalaisten altistuminen ulkomaisille tiedonmanipulointi- ja häirintä- sekä disinformaatiokampanjoille vaalikausien aikana.

⁴⁹ Käytännösääntöjen mukainen yhteistyö osoittautui erityisen hyödylliseksi kriisien, kuten covid-pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen, sekä vaalien yhteydessä.

keskitytään kartoittamaan ja analysoimaan uusia ja kehkeytymässä olevia uhkia, jotka liittyvät vaalikausien aikana yhä useammin havaittuihin tiedonmanipulointikampanjoihin. Käytännesääntöjen allekirjoittajia kannustetaan viemään tätä eteenpäin työssään käytännesääntöjä käsittelevässä työryhmässä ja valikoimaan parhaat käytännöt aiemmista EU:n vaaleista ja kansallisista vaaleista saaduista kokemuksista.

Vaikuttajat ovat poliittisissa verkkokampanjoissa yhä merkittävämmässä asemassa. Komissio tukee vapaaehtoisen **vaikuttajien verkoston** perustamista EU:n Influencer Legal Hub -alustan pohjalta. Sen tarkoituksena on lisätä tietoisuutta asiaankuuluvista EU:n säännöistä⁵⁰ ja vaikuttajien velvollisuuksista poliittisessa kampanjoinnissa sekä edistää parhaiden käytäntöjen vaihtoa. Komissio kannustaa myös soveltamaan eettisiä normeja ja vapaaehtoisia sitoumuksia, myös tietojen eheyden osalta, ja tukee vaikuttajien työtä digitaalisen lukutaidon edistämiseksi.

Poliittisen rahoituksen, myös kampanjarahoituksen, **avoimuus ja vastuuvellisuus** ovat avainasemassa vaaleihin sekaantumisen estämisessä ja ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan varmistaa puolueiden ja ehdokkaiden tasapuoliset toimintaedellytykset ja ylläpitää kansalaisten luottamusta vaalien luotettavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Komissio tukee asiaankuuluvien EU:n sääntöjen ja standardien⁵¹ pohjalta jäsenvaltioiden kanssa tehtävää **poliittisen rahoituksen avoimuutta ja rehellisyyttä** koskevaa yhteistyötä tarkastelemalla yhteistä etua koskevia kysymyksiä, kuten nimettömiä lahjoituksia ja kryptovaluuttaa, koska niitä käytetään toiminnan rahoittamiseen tavoilla, jotka eivät ole avoimia ja joita on vaikea havaita. Komissio kokoaa erityisesti ECNEn puitteissa, tiiviissä yhteistyössä muiden EU:n verkostojen kanssa ja sidosryhmiä osallistaen⁵² yhteen kansallisia asiantuntijoita **vaihtamaan parhaita käytäntöjä, valmistelemaan mahdollisia suuntaviivoja ja edistämään yhteisiä toimia**.

Yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys erityisesti verkossa tarjoaa poliittisille puolueille ja ehdokkaille uusia mahdollisuuksia tavoittaa äänestäjiä, mutta se tuo myös mukanaan uusia haasteita. Informaatioympäristön nopea muutos, jännitteet ja polarisaatio ovat johtaneet siihen, että poliittiset ehdokkaat ja vaaleilla valitut edustajat ovat yhä alttiimpia uhkille, hyökkäyksille ja väkivallalle sekä verkossa että sen ulkopuolella.⁵³ Naiset ovat tällaisen käyttäytymisen erityinen kohde⁵⁴, mikä voi estää heitä jäämästä virkaan ja joissakin tapauksissa pakottaa heidät

⁵⁰ Esimerkiksi poliittista mainontaa koskeva asetus, digipalvelusäädös, tekoälysäädös ja eurooppalainen medianvapaussäädös.

⁵¹ Tämä perustuu erityisesti poliittista mainontaa koskevan asetuksen soveltamista tukevaan työhön, osallistavista ja kestävästä vaaliprosesseista unionissa ja Euroopan parlamentin vaalien eurooppalaisen luonteen korostamisesta ja vaalimenettelyn tehostamisesta 12 päivänä joulukuuta 2023 annettuun komission suositukseen (EU) 2023/2829, ehdotettuun korruption torjuntaa koskevaan direktiiviin, EU:n rahanpesuntorjuntasääntöihin ja muihin asiaa koskeviin EU:n sääntöihin (esimerkiksi Euroopan tason poliittisia puolueita ja Euroopan tason poliittisia säätiöitä koskevan asetuksen tarkistamiseen, josta lainsäätäjät sopivat kesäkuussa 2025, sisältyy vahvistettuja sääntöjä välillisen rahoituksen kieltämisestä ja lahjoittajien avoimuudesta).

⁵² Tähän liittyy myös vaalitarkkailuvaltuuskuntien yhteydessä koottu asiantuntemus.

⁵³ Toimittajiin, media-alan ammattilaisiin ja poliitikkoihin kohdistuvat uhkat ovat yksi näkyvimmistä huolenaiheista, joita komission demokratian kilven valmisteleminen järjestämään avoimeen julkiseen kuulemiseen vastanneilla oli demokratiaan kohdistuvista riskeistä EU:ssa.

⁵⁴ <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework>.

eroamaan vaaleilla valituista viroista. Se vaikuttaa selvästi kielteisesti demokraattiseen edustukseen, koska he ovat edelleen aliedustettuina politiikassa.⁵⁵ Jotta voidaan varmistaa **poliittisten ehdokkaiden ja valittujen edustajien turvallisuus** paremmin, komissio antaa **suosituksen politiikan turvallisuudesta**⁵⁶. Komissio aikoo myös laatia ECNE:n puitteissa ja tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa **parhaita käytäntöjä koskevan oppaan** ja tukea valmiuksien kehittämistä, käytännön tukea, tietojen keruuta ja vapaaehtoisia sitoumuksia (esim. lupauksia ja käytännesääntöjä) ja eettisiä normeja tällä alalla. Tässä työssä kiinnitetään erityistä huomiota naisiin ja muihin ryhmiin, joiden syrjintäriski on kasvanut, sekä paikallisten poliitikkojen tilanteeseen.

Vaaliprosessien luotettavuuteen kohdistuvat uhat ovat monimutkaisia ja monitahoisia, ja ne edellyttävät varautumista ja reagointia moniin erilaisiin politiikkoihin ja toimijoihin. Moldovan viimeaikaiset kokemukset osoittavat, että ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää voidaan torjua ja sen vaikutuksia vähentää ja että varautuminen, vakaa poliittinen sitoutuminen, tehokas koordinointi ja EU:n tuki voivat merkittävästi parantaa demokratian selviytymiskykyä hybridiuhkia vastaan.

Esimerkkejä uhkista ja reagointitapa: Moldovan tapaustutkimus

Moldovassa järjestettiin vuonna 2024 presidentinvaalit ja kansanäänestys siitä, pitäisikö sen pyrkimykset liittyä EU:hun kirjata perustuslakiin. Tilanteeseen liittyi Venäjän laajamittaista disinformaatiota, sekaantumista ja äänen ostamista. Syyskuussa 2025 järjestetyissä parlamenttivaaleissa havaittiin voimakkaita venäläisiä hybridiuhkia, kuten kyberhyökkäyksiä, perättömiä pommivaroituksia, ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiota.⁵⁷ Niihin kuului tiettyjen ehdokkaiden ja puolueiden profiilien keinotekoinen paisuttelu, tekoälyn tuottaman sisällön laaja käyttö, väärennetyt mediasivustot ja äänen ostaminen.⁵⁸

Moldova vahvisti EU:hun liittymisprosessinsa yhteydessä selviytymiskykyään kattavalla ja kokonaisvaltaisella lähestymistavalla, jolla se pyrki torjumaan ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiota heti alkuvaiheessa. Moldova vahvisti EU:n ja muiden kumppanien avustuksella kyberturvallisuuttaan ja sisäistä turvallisuuttaan, oikeuslaitoksensa lahjomattomuutta, tutkintaviranomaistensa valmiuksia havaita laittomia rahavirtoja, myös

⁵⁵ <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2025/03/07145057/Gender-Equality-Report-Chapeau-Communication.pdf>.

⁵⁶ Tämä perustuu muun muassa vuoden 2023 suositukseen osallistavista ja kestävästä vaaliprosesseista, muihin asiaankuuluviin EU:n sääntöihin ja politiikkoihin (esimerkiksi uhrien oikeuksia, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, rasismia ja muukalaisvihaa sekä henkilötietojen suojelua koskeviin) sekä käynnissä oleviin EU:n tukemiin kansainvälisiin aloitteisiin.

⁵⁷ Vaalikampanjan aikana disinformaatiotarinoilla pyrittiin pääasiassa polarisoimaan yhteiskuntaa, heikentämään luottamusta demokratiaan ja estämään maan etenemistä EU:n jäseneksi. Niissä keskityttiin väitteisiin hallituksen harjoittamasta poliittisesta sorrosta ja korruptiosta, vaalipetoksiin, suvereniteetin menetykseen sekä pelotteluun mahdollisilla aseellisilla konflikteilla (EDMon keskuksen raportti: <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/report-the-observation-mission-of-the-2025-parliamentary-elections-in-the-republic-of-moldova/> ja Moldovan tasavallan vuoden 2025 parlamenttivaaleista – BROD).

⁵⁸ Ks. FACTin (EDMon keskus, joka kattaa Moldovan): <https://fact-hub.eu/moldova/>.

ja BRODin (EDMon keskus, joka kattaa Romanian ja Bulgarian) raportit: <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/>.

kryptovaluuttojen kautta kulkevia, strategisia viestintävalmiuksia ja valmiuksia tuottaa palveluja väestölle myös kriisiaikoina (esim. energiakriisin ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymää hyökkäyssotaa pakenevien joukoittaisen maahantulon aikana) auttaakseen korjaamaan kansallisen yhteenkuuluvuuden puutteita. Kansallinen vaalilautakunta ryhtyi päättäväisiin toimiin puoluerahoitusta koskeviin sääntöihin kohdistuneiden rikkomusten vuoksi. Äskettäin perustettu StratCom-yksikkö on koordinoanut usean puolueen strategisten viestintäkehysten täytäntöönpanoa vahvistaakseen yhteiskunnan selviytymiskykyä ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää vastaan monitahoisen analyysin ja ennakkoinnin perusteella.

Tilannetietoisuuden ja varautumisen tukemiseksi perustettiin uusi Euroopan digitaalisen median seurantafoorumin alueellinen keskus, joka keskittyy Venäjän disinformaatioon ja kattaa Moldovan ja Ukrainan.⁵⁹ Lisäksi komissio organisoι yhdessä EU:n edustuston ja EU:n kumppanuusoperaation (EUPM) kanssa disinformaation ja kyberuhkien simuloinnin lisätäkseen hybridiuhkiin liittyvää valmiutta Moldovassa⁶⁰ ja tuki neljän disinformaatiota koskevat käytännösäännöt allekirjoittaneen suuren verkkoalustan ja paikallisten kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välisen tilapäisen eskaloitimekanismin käyttöä⁶¹.

Moldovan kansallisten viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien tiedotusvälineiden jatkuvilla toimilla sekä EU:n tuella, myös vaalitarkkailuvaltuuskunnille annettulla, oli ratkaiseva merkitys vaaleihin sekaantumisen paljastamisessa, medialukutaidon edistämässä ja disinformaation torjunnassa tosiasioihin perustuvan viestinnän avulla. Kokemus osoitti, että merkittävimmät haavoittuvuudet esiintyivät verkkoympäristössä ja että sekä kansallisten viranomaisten että EU:n on jatkettava osallistumistaan, jotta varmistetaan digitaalinen vastuuvellisuus demokratian tukemisessa.

Vaalien luotettavuuden parantaminen on myös EU:n ulkopoliitikan keskeinen painopiste. Se on strateginen välttämättömyys, sillä monet Euroopan demokratioihin ja vaaliprosesseihin kohdistuvista haasteista ja hyökkäyksistä ovat luonteeltaan ylikansallisia ja niiltä voidaan todella suojautua vain, jos EU:ta ympäröivät demokratiat ovat selviytymiskykyisiä. Naapuruston viimeaikaiset vaalit ovat korostaneet tarvetta vastata kansallisten viranomaisten pyyntöihin auttaa torjumaan disinformaatiota sosiaalisessa mediassa. EU aikoo vahvistaa tukeaan paikan päällä toimiville kansainvälisille vaalitarkkailuvaltuuskunnille.

Demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalaisen keskuksen puitteissa tehtävä työ edistää vaalien ja muiden demokraattisten prosessien oikeudenmukaisuuden ja luotettavuuden vahvistamista. Keskuksen ja asiaankuuluvien EU:n tason rakenteiden ja yhteistyömekanismien välisessä yhteistyössä ja vaihdossa tällä alalla kunnioitetaan kaikilta osin sovellettavia oikeudellisia kehyksiä, näiden rakenteiden ja niiden osallistujien riippumattomuutta tai

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova>.

⁶⁰ 11.6.2015, yhteistyössä Moldovan talouskehityksen ja digitalisaation ministeriön, Euroopan unionin edustuston Moldovan tasavallassa ja Moldovassa toteutettavan Euroopan unionin kumppanuusoperaation kanssa, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-services-and-moldovan-authorities-conduct-stress-test-potential-digital-hybrid-threats>.

⁶¹ Perustui tilapäisen eskalaatiomekanismin onnistuneeseen iterointiin Moldovan vuoden 2024 vaalien aikana ja käytännösääntöjen mukaisesta nopeasta toiminnasta saatuihin kokemuksiin.

erityispiirteitä sekä olemassa olevia menettelyjä (esim. ECNE, poliittisen mainonnan kansallisten yhteispisteiden verkosto ja digitaalisten palvelujen lautakunta).

Toimet:

- *Tuetaan tiiviimpää yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa Euroopan unionin vaaliyhteistyöverkoston (ECNE) puitteissa vaalien luotettavuuden ja varautumisen parantamiseksi.*
- *Laaditaan ohjeet tekoälyn käytöstä vaaliprosesseissa.*
- *Päivitetään digipalvelusäädökseen liittyvä vaaliohjepaketti.*
- *Tuetaan vapaaehtoisen EU:n vaikuttajaverkoston perustamista.*
- *Tuetaan poliittisen rahoituksen avoimuutta ja rehellisyyttä koskevaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa.*
- *Laaditaan komission suositus ja erityinen opas poliittisten ehdokkaiden ja valittujen edustajien turvallisuutta koskevista parhaista käytännöistä.*
- *Tehostetaan yhteistyötä kansainvälisten vaalitarkkailijoiden kanssa, jotta voidaan vahvistaa valmiuksia seurata disinformaatiota sosiaalisessa mediassa vaalitarkkailun aikana EU:n ulkopuolella.*

2.3.2. Vapaiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden selviytymiskyvyn vahvistaminen

Vapaat, riippumattomat ja moniarvoiset tiedotusvälineet tukevat informaatioympäristön eheyttä ja monimuotoisuutta ja ovat siksi demokratioidemme kannalta välttämättömiä. Ne pitävät vallanpitäjät vastuuvollisina ja auttavat ihmisiä muodostamaan mielipiteitä ja tekemään tietoon perustuvia valintoja tarjoamalla monipuolisia ja luotettavia tietolähteitä.⁶² Tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden edistäminen on myös ollut EU:n työn keskiössä lainsäädäntöaloitteiden, kuten eurooppalaisen medianvapaussäädöksen ja SLAPP-kanteiden vastaisen direktiivin⁶³, kautta. Lisäksi EU tukee vahvasti tiedotusvälineiden maailmanlaajuista vapautta, myös monenvälisellä tasolla, ja tunnustaa riippumattomien tiedotusvälineiden ja riippumattoman journalismin keskeisen roolin demokraattisten arvojen ja perusoikeuksien ylläpitämisessä maailmanlaajuisesti.

Media-alaan kohdistuu kuitenkin voimakkaita taloudellisia paineita tilanteessa, jota leimaa digitalisaatio. Nämä tietoympäristön muutokset vaikuttavat siihen, miten tietoa tuotetaan, jaetaan ja kulutetaan ja miten siihen luotetaan. Kansalaiset käyttävät yhä enemmän verkkoalustoja ja viime aikoina generatiivista tekoälyä, kun he haluavat saada tietoa ja muodostaa mielipiteensä monenlaisista kysymyksistä, kuten politiikasta. Verkkoalustoista on

⁶² Komission eurooppalaisen demokratian kilven valmistelua varten järjestämään avoimeen julkiseen kuulemiseen vastanneet määrittivät ensisijaiseksi tavoitteeksi demokratioiden selviytymiskyvyn, jotta voidaan varmistaa vapaiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja toimittajien turvallinen ympäristö.

⁶³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä, EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024.

tulossa nuorten tärkeimpiä tiedonlähteitä⁶⁴ erityisesti vaikuttajien kautta⁶⁵. Verkkoalustojen algoritmit lajittelevat sisältöä lisätäkseen sitoutumista usein niin, että sensaatiomainen tai kiistanalainen sisältö asetetaan luotettavien ja perusteltujen tietojen edelle. Tämä uhkaa voimistaa disinformaatiota ja yhteiskunnallisia jakolinjoja ja asettaa mediasisällön näkyvyydelle haasteita. Riippumattomilla mediapalvelujen tarjoajilla ja uutistoimistoilla on vaikeuksia liiketoimintamalliensa sopeuttamisessa mainostulojen osalta⁶⁶, sillä verkkoalustat hallitsevat yhä enemmän näitä markkinoita.

Tämä on hankaloittanut riippumattoman uutismedian ylläpitämistä sekä ammatillisiin ja eettisiin standardeihin perustuvan laadukkaan ja tutkivan journalistisen sisällön saatavuutta. Useilla alueilla, erityisesti maaseudulla, paikalliset uutiskanavat ovat joutuneet poistumaan markkinoilta, mikä on luonut niin kutsuttuja uutiserämaita ja johtanut tiedon saatavuuden, moniarvoisuuden ja laadun heikkenemiseen.⁶⁷ Se taas voi johtaa demokratiaan kohdistuvan sitoutuneisuuden ja luottamuksen menettämiseen ja voimakkaampaan disinformaatiolle altistumiseen. Lisäksi hyökkäykset, häirintätarkoituksessa nostetut kanteet ja muut pelottelun muodot vahingoittavat toimittajien työskentely-ympäristöä, ja siksi toimittajien turvallisuus ja suojele ovat ensisijaisen tärkeitä.⁶⁸

EU on vastannut ennakoivasti tiedotusvälineiden vapauteen ja moniarvoisuuteen liittyviin haasteisiin esittämällä useita oikeudellisia, poliittisia ja rahoitusvälineitä. Eurooppalaisessa medianvapaussäädöksessä säädetään uusista yhteisistä säännöistä, joilla suojellaan tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja riippumattomuutta EU:ssa ja pyritään varmistamaan, että sekä julkiset että yksityiset tiedotusvälineet voivat toimia sisämarkkinoilla helposti ilman kohtuutonta painetta ja ottaen huomioon digitaalisen muutoksen. Komissio tukee jäsenvaltioita eurooppalaisen medianvapaussäädöksen soveltamisessa, muun muassa laatimalla sitä koskevat suuntaviivat, ja varmistaa sen täytäntöönpanon. Komissio jatkaa aktiivista vuoropuhelua asiaankuuluvien alan toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa varmistaakseen, että eurooppalaisen medianvapaussäädöksen tarjoamia suojakeinoja ja mekanismeja sovelletaan tehokkaasti kaikkialla EU:ssa.

Sen varmistamiseksi, että erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkossa toimivien hakukoneiden tarjoajat ottavat asianmukaisesti huomioon tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden, digipalvelusäädöksessä edellytetään, että ne tunnistavat huolellisesti kaikki palvelujensa suunnittelusta tai toiminnasta johtuvat järjestelmäriskit, myös tiedotusvälineiden

⁶⁴ Sosiaalista mediaa koskevan kyselyn 2025 mukaan 15–24-vuotiaiden nuorten yhteiskunnallisten ja poliittisten ajankohtaisasioiden sisältöjen eniten käyttämä lähde ovat sosiaalisen median alustat (65 %). Lähde: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3592>.

⁶⁵ European Media Industry Outlook -raportti. Ks. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2025-european-media-industry-outlook-report>. Vuoden 2024 Reuters Institute Digital News -raportin mukaan 57 prosenttia TikTokin käyttäjistä ja 53 prosenttia Instagramin käyttäjistä ilmoittaa, että vaikuttajat ovat heidän uutisten ensisijainen lähteensä ennen toimittajia (41 %) ja painettuja tiedotusvälineitä (34 %).

⁶⁶ Lisätään Eurostatin viimeisimmät markkinaosuustilastot.

⁶⁷ <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-research-results/>.

⁶⁸ Komissio totesi vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksessaan, että toimittajien turvallisuuteen ja suojeeluun kiinnitetään jatkuvien uhkien vuoksi yhä enemmän huomiota: jäsenvaltiot perustavat tukirakenteita tai jatkavat niiden toimintaa tai vahvistavat toimittajien oikeusturvaa. https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en.

vapauden ja moniarvoisuuden osalta, ja vähentävät niitä. Komissio seuraa edelleen näitä velvoitteita ja valvoo niiden toteuttamista ja tekee yhteistyötä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa sen varmistamiseksi, että niitä noudatetaan digitaalisessa ympäristössä.

Vapaan tiedonkulun turvaaminen demokratiassamme edellyttää vapaiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden elinvoimaisia ja kilpailullisia markkinoita. Edistääkseen oikeudenmukaista ja monipuolista mediaympäristöä ja torjuakseen käytäntöjä, jotka voivat heikentää tiedotusvälineiden moniarvoisuutta, komissio jatkaa EU:n **kilpailusääntöjen** täytäntöönpanoa digitaalisella muun muassa suojelemalla riippumattomia tiedotusvälineiden tarjoajia kilpailunvastaiselta toiminnalta verkkomainonnassa. Kilpailun suojeleminen voi myös edistää tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja monimuotoisuutta perinteisten media-alojen lisäksi nopeasti kehittyvillä aloilla, kuten tekoälyalalla. Komissio antaa **tarkistetuissa sulautumia koskevissa suuntaviivoissa**⁶⁹ lisäohjeita siitä, miten sen on tarkoitus säilyttää kilpailu laadusta ja miten tämä voi edistää tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja monimuotoisuutta kuluttajien ja kansalaisten eduksi. Komissio sisällyttää **digimarkkinasäädöksen**⁷⁰ mukaisesti prioriteetteihinsä täytäntöönpanotoimet, joilla edistetään riippumatonta ja monipuolista mediaympäristöä muun muassa lisäämällä verkkomainonnan avoimuutta. Uudet haasteet, kuten tekoälyä hyödyntävien palvelujen käyttöönotto, vaikuttavat myös median oikeudenmukaisiin ja kilpailullisiin digitaalisiin markkinoihin. Komissio käy näistä kysymyksistä sääntelyä koskevaa vuoropuhelua asianomaisten portinvartijoiden kanssa. Tämä on myös osa meneillään olevaa digimarkkinasäädöksen uudelleentarkastelua, jonka yhteydessä ilmoitetaan havaituista ongelmista ja mahdollisista tulevista toimista.

Tukeakseen edelleen alan talouden elinkelpoisuutta komissio arvioi **audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin**⁷¹ nykyisen arvioinnin ja tulevan uudelleentarkastelun yhteydessä, miten voidaan **parantaa yleisen edun mukaisten mediapalvelujen näkyvyyttä, nykyaikaistaa mainontasääntöjä ja siten edistää EU:n tiedotusvälineiden kestävyttä**. Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin⁷² tarkistuksessa ja tulevassa EU:n sääntöjä täydentävässä digitaalista oikeudenmukaisuutta koskevassa säädöksessä otetaan huomioon myös **vaikuttajien rooli**.

Julkisen yleisradiotoiminnan julkisella rahoituksella pyritään mahdollistamaan yhteiskunnan demokraattisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tarpeiden täyttäminen ja takaamaan moniarvoisuus, johon kuuluu myös kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus. Eurooppalaisessa medianvapaussäädöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön

⁶⁹ Suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen nojalla, 2004/C 31/03, ja suuntaviivat ei-horisontaalisten sulautumien arvioinnista yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen nojalla, 2008/C 265/07.

⁷⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/1925, annettu 14 päivänä syyskuuta 2022, kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalisella, EUVL L 265, 12.10.2022, s. 1–66.

⁷¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1808, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiteettien vuoksi, EUVL L 303, 28.11.2018, s. 69–92.

⁷² Komissio keskittyy audiovisuaalista mediaa koskevien sääntöjen tarkistamisessa keinoihin varmistaa oikeudenmukaisempi mediaekosysteemi, jossa katsojia – erityisesti nuoria – suojellaan riittävästi, kun he kuluttavat audiovisuaalista verkkosisältöä, kuten vaikuttajien tarjoamaa sisältöä.

rahoitusmenettelyjä, joilla taataan, että julkisen palvelun medioilla on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, jotta ne voivat täyttää julkisen palvelun tehtävänsä sekä kehittyä tässä tehtävässään. Vuoden 2009 yleisradiotoimintaa koskevan tiedonannon käynnissä olevan arvioinnin⁷³ tarkoituksena on arvioida, ovatko julkista yleisradiotoimintaa koskevat nykyiset valtiontukisäännöt edelleen tarkoituksenmukaisia, kun ajatellaan markkinoiden kehitystä, kuten uusia teknologioita, uusia katselutapoja ja alan uusia toimijoita.

Generatiivisen tekoälyn kehittyminen tarjoaa mahdollisuuksia mutta asettaa mediaekosysteemille myös erilaisia haasteita. Verkkopiratismi ja tekijänoikeudella suojatun materiaalin käyttö tekoälymallien kouluttamiseen ilman lupaa on media-alalle edelleen merkittävä uhka, koska se pienentää tuloja ja vaikuttaa laatuun ja median monivuotoisuuteen. Komissio **tarkastelee tekijänoikeutta digitaalisilla sisämarkkinoilla koskevaa direktiiviä uudelleen**⁷⁴ ja pohtii, miten sen vaikuttavuutta voitaisiin parantaa tämän kehityksen yhteydessä.

Komissio aikoo myös käyttää rahoitusvälineitään media-alan talouden häiriönsietokyvyn tukemiseen EU:ssa ja sen ulkopuolella. **Tiedotusvälineiden resilienssiä edistävä ohjelma** tukee siirtymää nykyisestä tiedotusvälineille annettavasta tuesta uudessa monivuotisessa rahoituskehyksessä ehdotettuihin rahoitusohjelmiin⁷⁵. Tällä valmistellaan perustaa seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen onnistuneelle käyttöönotolle. Ohjelmalla tuetaan riippumatonta journalismia ja medialukutaitoa korostaen komission pyrkimyksiä vahvistaa kestävää uutismedia-alaa ja paikallista journalismia, myös EU:n ehdokasmaissa ja mahdollisissa ehdokasmaissa. Komissio tehostaa paikallisille tiedotusvälineille **Luova Eurooppa** -ohjelman kautta annettavaa tukea edistämällä hankkeita, joissa painopiste on riippumattoman ja paikallisen journalismin elinkelpoisuudessa.⁷⁶ Luova Eurooppa -ohjelman nykyisiä taitoja koskevia ehdotuspyyntöjä myös laajennetaan vuonna 2027 lisäämällä niihin uusi toimi, joka koskee uutismedia-alan ammattilaisten osaamisen parantamista. **Horisontti Eurooppa** - puiteohjelman uudella toimella tuetaan edelleen media-alan digitalisaatiota muun muassa edistämällä uusien innovatiivisten välineiden suunnittelua, joiden avulla tiedotusvälineet voivat saada uusia käyttäjiä ja tulolähteitä.

Tiedotusvälineisiin tehdään suhteellisen vähän **yksityisiä investointeja**. Ne edellyttävät uusia räätelöityjä sijoitusratkaisuja, joissa keskitytään pitkän aikavälin tuottoihin sijoituksille. **Yksityinen pääoma** laadukkaiden riippumattomien tiedotusvälineiden tukemiseen olisi sallittava. Komissio edistää vaikuttavuusinvestointeja uutismedia-alan ja aloittaa yhteistyön mahdollisten sijoittajien kanssa EIP-ryhmän rinnalla.

⁷³ Euroopan komissio, tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan, 2009/C 257/01, josta komissio käynnisti lokakuussa 2025 julkisen kuulemisen saadakseen sitä koskevia näkemyksiä viranomaisilta, yrityksiltä ja kansalaisilta.

⁷⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/790, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla, EUVL L 130, 17.5.2019, s. 92–125.

⁷⁵ Erityisesti ehdotettuun AgoraEU-ohjelmaan.

⁷⁶ Komissio tukee myös riippumatonta paikallista journalismia ja osallistuu halukkaiden toimittajien kouluttamiseen erityisiin aiheisiin keskittyvillä toimenpiteillä, esimerkiksi EU:n koheesiopolitiikan puitteissa. Sen paikallisesti suunnatut tiedotustoimet ja valmiuksien kehittämistoimet auttavat torjumaan ”uutiserämaita”.

Osana tukeaan tekoälyn käyttönotolle kulttuurialalla ja luovilla aloilla komissio on sitoutunut **auttamaan Euroopan laajuisten alustojen** kehittämisessä niin, että eri puolilla EU:ta toimivien ammattimaisten uutistoimistojen reaaliaikaiset uutiset ja tieto asetetaan laajempien yleisöjen saataville useilla kielillä.⁷⁷ Komissio lisää myös tukeaan innovatiivisille mediahankkeille, jotka tarjoavat uusia muotoja ja sisältöjä yleisöille eri puolilla unionia ja sen ulkopuolella.⁷⁸ Lisäksi komissio tutkii EU:n teknologiaympäristön tulevia polkuja keskittyen aluksi tuleviin sosiaalisiin verkostoihin ja sosiaalisen median alustoihin EU:n **digitaalisen suvereniteetin** tukemiseksi.

Toimittajien turvallisuuden ja suojelun varmistaminen on edelleen keskeinen painopiste myös EU:n ulkoisessa toiminnassa.⁷⁹ Tehostaakseen ponnistelujaan toimittajien suojelemiseksi kohtuuttomilta paineilta, uhkilta ja hyökkäyksiltä komissio päivittää **toimittajien turvallisuutta koskevan suosituksensa**⁸⁰, minkä tarkoituksena on vahvistaa toimittajien turvallisuutta ja suotuisaa toimintaympäristöä sekä laadukasta uudisraportointia (ensisijaisiin lähteisiin perustuvaa journalismia) yhteiskunnassa, ja järjestää **korkean tason tapahtuman SLAPP-kanteiden torjunnasta** tukeakseen SLAPP-kanteiden torjuntaa koskevan suosituksen tarkistamista⁸¹. Edistääkseen tietoympäristöä ja sen kehitystä (esimerkiksi tekoälyn vaikutusta) analyysoiville toimittajille, tutkijoille ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioille tarkoitettuja turvasatamia komissio hyväksyy lisäksi suuntaviivoja, joilla tuetaan asiaankuuluvien EU:n sääntöjen⁸² täytäntöönpanoa.

Komissio aikoo myös edistää edelleen tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden tukemista koskevaa yleistä tavoitetta rahoittamalla mekanismeja lehdistönvapauden seuraamiseksi EU:n jäsenvaltioissa ja ehdokasmaissa.⁸³

Komissio tukee laadukkaita riippumattomia tiedotusvälineitä ja journalismia myös kansainvälisesti erityisesti EU:n naapurimaissa sekä EU:n ehdokasmaissa ja mahdollisissa ehdokasmaissa. Riippumattomien tiedotusvälineiden toiminnan ylläpitoon annettava perusrahoitus on vaikuttava ja tehokas keino torjua autoritaaristen hallintojen disinformaatio-

⁷⁷ Tekoälyn soveltamisstrategia, COM(2025) 723 final.

⁷⁸ Uutismedia-aloja tukevat toimet ovat saatavilla osoitteessa <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>. Merkittäviä yhteistyöaloitteita on käynnistetty myös jäsenvaltioiden aloitteesta. Uusia esimerkkejä tällaisista rajatylittävistä aloitteista ovat muun muassa ARTE+ ja Deutsche Wellen ja France Médias Monden käynnistämä ”informaatiokilpahanke”.

⁷⁹ Riippumattomien ja moniarvoisten tiedotusvälineiden tukeminen, tiedonsaanti ja disinformaation torjunta sekä toimittajien ja media-alan työntekijöiden turvallisuus verkossa ja sen ulkopuolella ovat ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman keskeisiä painopisteitä. Niihin sisältyy erilaisia toimia, kuten EU:n ihmisoikeuksien puolustajia koskeva mekanismi ProtectDefenders.eu ja EU:n tuki eurooppalaiselle demokratia rahastolle, joka tukee demokratian toimijoita, myös riippumattomia media-alustoja ja toimittajia. <https://democracyendowment.eu/>.

⁸⁰ Komission suositus (EU) 2021/1534, annettu 16 päivänä syyskuuta 2021, toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa, C/2021/6650.

⁸¹ Komissio jatkaa myös SLAPP-kanteiden vastaisen asiantuntijaryhmän toimeksiantoa ja kokoonpanoa, minkä tarkoituksena on edistää uhrien tukemista ja EU:n kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen tarkistamista sen arvioimiseksi, onko niihin mahdollisesti sisällytettävä SLAPP-näkökohtia.

⁸² Esimerkiksi digipalvelusäädöksen, poliittista mainontaa koskevan asetuksen ja tekoälysäädöksen.

⁸³ Ks. esimerkiksi Luova Eurooppa -ohjelmasta rahoitusta saavat hankkeet, kuten Media Freedom Rapid Response.

operaatioita sekä kotimaassa että ulkomailla. Riippumattomat ja laadukkaat tutkivan journalismin formaatit ja viihdeformaatit auttavat estämään ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän narratiiveja saamasta jalansijaa ja voivat rajoittaa niiden levittämistä EU:hun ja EU:n kumppanimaihin.⁸⁴ Lisäksi eurooppalainen demokratia rahasto ja komission ProtectDefenders.eu-mekanismi tarjoavat tukea EU:n ulkopuolelta tuleville toimittajille, jotka ovat ihmisoikeuksien puolustajina vaarassa. Vuonna 2024 ainakin 943 media-alan työntekijää sai tukea viimeksi mainitun mekanismin kautta. Komissio tarjoaa jatkossakin perustukea esimerkiksi Venäjältä, Valko-Venäjältä ja muista maista maanpakoon lähteneille riippumattomille toimittajille ja tiedotusvälineille, jotka työskentelevät EU:sta ja sen naapurustosta käsin, ja auttaa ylläpitämään laadukkaita riippumattomia tiedotusvälineitä keskeisissä kumppanimaissa. Komissio laajentaa nopean toiminnan työtä luotettavien kumppanien kanssa sen varmistamiseksi, että digitaalisensuurin kiertäminen sekä valvonnan ja sulkemisen vastaiset ratkaisut asetetaan autoritaaristen järjestelmien kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja toimittajien käyttöön. Komissio on myös ehdottanut, että tiedotusvälineiden vapauden tukeminen asetetaan etusijalle uudessa monivuotisessa rahoituskehityksessä ”Globaali Eurooppa”.

Toimet:

- *Tarkistetaan audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi.*
- *Puututaan mediaekosysteemin haasteisiin samalla, kun tekijänoikeutta digitaalisilla sisämarkkinoilla koskevaa direktiiviä tarkastellaan uudelleen.*
- *Annetaan ohjeita kilpailun ylläpitämiseksi ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja monimuotoisuuden edistämiseksi sulautumia koskevien suuntaviivojen tarkistamisen yhteydessä.*
- *Tarkastellaan voimassa olevien valtioneuvoston määräysten tarkoituksenmukaisuutta yleisradiotoiminnassa vuoden 2009 yleisradiotoimintaa koskevan tiedonannon arvioinnin yhteydessä.*
- *Käynnistetään tiedotusvälineiden resilienssiä edistävä ohjelma riippumattoman journalismin ja medialukutaidon tukemiseksi.*
- *Vahvistetaan toimittajien turvallisuutta parantavia toimenpiteitä ja torjutaan perusteettomia häirintätarkoituksessa käynnistettyjä oikeudenkäyntejä (SLAPP-kanteet).*
- *Tuetaan laadukkaita riippumattomia tiedotusvälineitä ja journalismia EU:n rajojen ulkopuolella.*

2.4. Yhteiskunnallisen resilienssin ja kansalaisosallistumisen parantaminen

Sitoutuneet ja vaikutusmahdollisuutensa tuntevat kansalaiset ja aktiivinen kansalaisyhteiskunta ovat demokratian selkäranka. Kansalaiskasvatukseen kuuluvat media- ja digilukutaito ja kriittinen ajattelu, ja niiden edistäminen lisää tietoisuutta riskeistä ja uhkista ja antaa kaikenikäisille kansalaisille mahdollisuuden navigoida tietoympäristössä, saada luotettavaa

⁸⁴ EU:n eurooppalaisen demokratia rahaston kautta riippumattomille tiedotusvälineille antama perustuki on saavuttanut sosiaalisen median kanavien kautta vähintään 36 miljoonan yleisön pelkästään Venäjällä. EU:n tukemien mediakanavien yleisömäärä on vuodesta 2022 lähtien lisääntynyt vähintään 15–20 prosenttia.

tietoa, käyttää demokraattisia oikeuksiaan ja osallistua demokraattisiin prosesseihin. On myös edistettävä kansalaisten osallistumista demokraattiseen elämään tukemalla osallistavia ja keskusteluun perustuvia välineitä, jotta voidaan vahvistaa omistajuutta, voimaantumista ja kansalaisten luottamusta. Nämä ovat yleisen yhteiskunnallisen resilienssin luomisen kannalta keskeisiä asioita.

2.4.1. Kansalaiskasvatus ja demokratiataidot

Media- ja digilukutaidon kaltaiset kansalaistaidot ovat demokratian kannalta ratkaisevan tärkeitä. Näitä taitoja tuetaan EU:n eri ohjelmien, kuten Erasmus+ -ohjelman sekä kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen edistämisen ohjelman (CERV) ja Horisontti Eurooppa - ohjelman monilla hankkeilla.

Koulutukseen liittyvät toimenpiteet

Kouluilla ja oppilaitoksilla on keskeinen rooli kansalaistaitojen kehittämisessä, jotta ihmiset voivat toimia vastuullisesti: ne edistävät kriittistä ajattelua, osallisuutta, sananvapautta ja aktiivista kansalaistoimintaa. Vaaliessaan näitä asioita kaiken tasoiset oppilaitokset voimaannuttavat valistuneita ja sitoutuneita kansalaisia ja auttavat näin rakentamaan kestävämpiä demokraattisia yhteiskuntia.

Osaamisunioniin kuuluvassa **perustaitoja koskevassa toimintasuunnitelmassa** pidetään sekä kansalaistaitoja että digitaitoja perustaitoina, joita kansalaiset tarvitsevat menestyäkseen sekä ammatillisessa että henkilökohtaisessa elämässään. Vuoden 2026 **koulutuspaketti** sisältää **koulujen perustaitojen tukijärjestelmän**, jolla tuetaan lapsia ja nuoria luku- ja kirjoitustaidon, matematiikan ja luonnontieteiden osaamisen, digitaalisten taitojen ja kansalaistaitojen hankkimisessa. Komissio esittää osana tätä pakettia vuoteen 2030 ulottuvan digitaalisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuutta koskevan etenemissuunnitelman, joka perustuu digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman uudelleentarkasteluun ja keskittyy digiosaamiseen, tekoälyn lukutaitoon ja kriittiseen ajatteluun sekä demokratioiden selviytymiskyvyn parantamiseen digitaalisessa maailmassa.

Komissio antaa suosituksia koulujen johtajille ja päättäjille. Niihin kuuluvat päivitetyt **ohjeet opettajille ja kouluttajille disinformaation torjumisesta ja digilukutaidon edistämisestä koulutuksen avulla**⁸⁵ opettajien pedagogisen asiantuntemuksen ja nuorten kriittisen ajattelun taitojen vahvistamiseksi, digiteknologian vastuullisen käytön edistämiseksi ja tietoon perustuvien valintojen tukemiseksi verkossa. Ohjeissa käsitellään generatiivisen tekoälyn kaltaisia kehityssuuntauksia, tiedon manipulointia⁸⁶ sekä sosiaalisen median ja vaikuttajien roolia. Komissio laatii myös suuntaviivat, joilla tuetaan varautumista koskevien perustaitojen ja niihin liittyvien medialukutaidon osa-alueiden omaksumista, koska ne ovat keskeinen tekijä aktiivisessa ja valveutuneessa kansalaisuudessa sekä disinformaation ja tiedon manipuloinnin

⁸⁵ Euroopan komissio, koulutuksen, nuorisoasioiden, urheilun ja kulttuurin pääosasto, Ohjeet opettajille ja kouluttajille disinformaation torjumisesta ja digitaalisen lukutaidon edistämisestä koulutuksen avulla, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/28248>.

⁸⁶ Mukaan lukien mahdollinen eriytetty kohdentaminen pojille ja tytöille.

torjunnassa. Komissio laatii **EU:lle kansalaistaitojen viitekehyksen**⁸⁷ sekä **suuntaviivat kansalaiskasvatuksen vahvistamiseksi kouluissa**. Tämä tukee opetussuunnitelmien ja koulutusohjelmien kehittämistä.

Koulutuksen ulkopuoliset medialukutaitotoimet

Koulutusalan toimenpiteiden lisäksi media- ja digilukutaitoa tukevia toimia on laajennettava osallistavasti ja tehokkaasti kaikkialla EU:ssa, jotta voidaan tavoittaa kaikenikäiset ja kaikkia sosioekonomisia taustoja edustavat ja erityisesti koulutuksen ulkopuolella olevat ihmiset.

Komissio laatii **medialukutaitoa koskevan toimenpidepaketin**. **Tiedotusvälineiden resilienssiä edistävään ohjelmaan** sisällytetään uusia toimia, joilla tuetaan medialukutaitoa ja tavoitetaan kaikki ikäluokat (nuoret, aikuiset ja ikääntyneet) maaseudulla ja kaupungissa. Se vastaa uusiin ja olemassa oleviin tietojen eheyden haasteisiin kytkeväällä medialukutaidon varautumiseen ja keskittymällä median kulutuksen uusiin suuntauksiin.⁸⁸ Näiden sääntöjen arviointiin ja tarkistamiseen kuuluvat myös mahdolliset toimet, joilla parannetaan audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukaisia nykyisiä medialukutaidon mekanismeja. Etusijalle asetetaan sellaisten jäsenvaltioiden tukeminen, joilla on erityisiä haasteita ja tarpeita, sekä niiden ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden⁸⁹ ja ryhmien tukeminen, joilla on esteitä demokraattiseen elämään osallistumiselle⁹⁰.

Komissio tukee jäsenvaltioita **medialukutaitoa koskevien kansallisten tai alueellisten toimintasuunnitelmien**⁹¹ kehittämisessä, laajentamisessa ja täytäntöönpanossa.

Komissio pyrkii myös **vahvistamaan medialukutaitoyhteisöä** lisätäkseen koordinoitua ja lujittaakseen toimijoiden välisiä yhteyksiä. Tähän kuuluu komission jäsenvaltioiden viranomaisten muodostaman **medialukutaitoa käsittelevän asiantuntijaryhmän** vahvistaminen edistämällä parhaiden käytäntöjen vaihtoa, tarjoamalla uusia yhteistyövälineitä ja laajentamalla sen toimeksiantoa kattamaan näkökohdat, jotka koskevat yhteiskunnallista resilienssiä ja varautumista. Komissio perustaa asiantuntijaryhmän toimien täydentämiseksi myös uuden **riippumattoman medialukutaitoa käsittelevän asiantuntijaverkoston**, joka tuo yhteen eri alojen (esim. varautumisen, ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän sekä disinformaation, data-analyysin, tietojen eheyteen liittyvien riskien ja käyttäytymistieteiden) itsenäisiä asiantuntijoita ja tarjoaa näin riippumattomia tietoja ja oivalluksia uusiin haasteisiin.

⁸⁷ Otetaan huomioon muun muassa EU:n kansalaisuutta koskevassa oppaassa kuvatut EU:n kansalaisuuteen liittyvät oikeudet: https://commission.europa.eu/publications/guide-eu-citizenship_en ja tuleva EU:n demokraatiaopas kansalaisille.

⁸⁸ Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin medialukutaidon mekanismin parantamiseen tähtäävät toimet kuuluvat myös sen arviointiin ja uudelleentarkasteluun.

⁸⁹ Ne ovat erityisen alttiita ulkomaiselle tiedonmanipuloinnille ja häirinnälle sekä disinformaatiolle, koska ne sijaitsevat lähellä Venäjää ja Valko-Venäjää.

⁹⁰ Viimeksi mainittu voisi perustua olemassa oleviin indikaattoreihin, kuten tiedotusvälineiden moniarvoisuusindeksiin, joka sisältää medialukutaidon tasoa koskevan osaindikaattorin.

⁹¹ EU:n varautumisunionistrategiassa kehoitettiin tehostamaan digi- ja medialukutaitoa koskevaa työtä muun muassa eurooppalaisen demokratian kilven ja vuoteen 2030 ulottuvan digitaalisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuutta koskevan etenemissuunnitelman yhteydessä. Siten voidaan kehittää kriittistä ajattelua ja parantaa kykyä torjua disinformaatiota ja kyberuhkia pienestä pitäen. Useilla jäsenvaltioilla on kansallisia ohjelmia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi Luxemburg hyväksyi vuonna 2021 digitaalisen osallisuuden kansallisen toimintasuunnitelman, ja Maltalla on digikoulutusta koskeva strategia vuosiksi 2025–2030.

vastaamiseen. Medialukutaitoa koskevat toimet perustuvat eurooppalaisen digitaalisen median seurantafoorumin (EDMO) medialukutaitoyhteisöön. Näillä toimilla pyritään kasvattamaan parhaiden käytäntöjen ja käytötapausten arkistoa, joka perustuu EDMOn tehokkaita medialukutaitoaloitteita koskeviin suuntaviivoihin⁹². Toimilla myös laajennetaan **EDMOn alueellisten/kansallisten keskusten** kehittämien ja käyttöön ottamien onnistuneiden toimien hyödyntämistä esimerkiksi haavoittuvien yhteisöjen ja maaseutuyhteisöjen sekä ikääntyneiden tavoittamisessa tai tiedotusvälineiden kanssa tehtävän yhteistyön lisäämisessä.

Komissio esittelee **kansalaisille tarkoitetun EU:n demokratiaoppaan**, jolla edistetään kansalaisten tietoisuutta heidän EU:n lainsäädännön ja poliittisten kehysten mukaisista demokraattisista oikeuksistaan ja niiden käytöstä.⁹³ Erityistä huomiota kiinnitetään nuoriin.

Komissio järjestää **demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalaisen kansalaispaneelin** kansalaisten osallistamiseksi näiden demokratiaa, kansalaisuutta sekä media- ja digilukutaitoja koskevien toimenpiteiden suunnitteluun.

Toimet:

- Kehitetään vuoden 2026 koulujen perustaitojen tukijärjestelmä, joka koskee muun muassa kansalaisuutta ja digiosaamista.
- Päivitetään ohjeet opettajille ja kasvattajille disinformaation torjumisesta ja digitaalisen lukutaidon edistämisestä.
- Laaditaan EU:lle kansalaistaitojen viitekehys sekä suuntaviivat kansalaiskasvatuksen vahvistamiseksi kouluissa.
- Tuetaan jäsenvaltioita medialukutaitoa koskevien kansallisten tai alueellisten toimintasuunnitelmien kehittämisessä, laajentamisessa tai täytäntöönpanossa.
- Toteutetaan medialukutaitoa koskevia toimenpiteitä, joilla on uusia painopisteitä ja joita tukee vahvistettu medialukutaitoyhteisö.
- Laaditaan EU:n demokratiaopas kansalaisille.
- Järjestetään demokratioiden selviytymiskykyä käsittelevä eurooppalainen kansalaispaneeli.

2.4.2. Kansalaisten sitoutumisen ja osallistumisen edistäminen

Uudet ja merkitykselliset kaikille sukupolville tarkoitetut kansalaisten osallistumis-, keskustelu- ja osallistamismenetelmät⁹⁴ tarjoavat kansalaisille lisää keinoja osallistua demokraattisiin keskusteluihin ja julkiseen päätöksentekoon, rikastuttavat keskusteluja eri näkökulmista – minkä Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi osoitti – ja vahvistavat vaaleihin perustuvaa edustuksellista demokratiaa.

Komissiolla on EU:n tasolla käytössä useita välineitä, joilla se ottaa EU:n kansalaiset mukaan päätöksentekoonsa, alkaen eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta. Se on ainutlaatuinen

⁹² Ks. <https://edmo.eu/areas-of-activities/media-literacy/raising-standards-the-edmo-guidelines/>.

⁹³ Painopiste on digipalvelusäädöksen, tekoälysäädöksen, audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin, poliittista mainontaa koskevan asetuksen, EU:n vaalioikeuksien ja muiden asiaankuuluvien kehysten mukaisissa oikeuksissa.

⁹⁴ Näitä ovat sukupolvien väliset kansalaispaneelit, kansalaiskokoukset, osallistava budjetointi, osallistava suunnittelu ja uudet digitaalisen kansalaisteknologian välineet ja alustat, joilla täydennetään julkisten kuulemisten tai kyselytutkimusten kaltaisia käytäntöjä.

toimintapolitiikan suunnitteluun tarkoitettu väline, jonka avulla kansalaiset voivat esittää ajatuksiaan EU:n toimista. **Eurooppalaiset kansalaispaneelit** ja **kansalaisten osallistamisfooromit** ovat muodostuneet tärkeiksi resursseiksi, joiden kautta voidaan saada tietoa poliittista päätöksentekoa varten ja tukea sitä, lisätä demokratioiden selviytymiskykyä ja edistää Euroopan unionin kansalaisuutta, ja niiden käyttöön kannustetaan EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa. Komissio tutkii mahdollisuuksia avata kansalaisten osallistamisfooruminsa tai mahdollistaa sen yhteentoimivuus kansallisten, alueellisten ja paikallisten julkishallintojen kanssa.

Komissio tekee tiivistä yhteistyötä asiaankuuluvien elinten ja tahojen, kuten Euroopan alueiden komitean, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja sidosryhmien, kanssa⁹⁵ vahvistaakseen **kansalaisten osallistumista koskevaa kansallisten viranomaisten verkostoa** kansallisten yhteyspisteiden kanssa erityisesti komission virtuaalisen osallistavan ja keskusteleavan demokratian osaamiskeskuksen kautta⁹⁶. Verkoston työssä keskitytään paikallistasoon, nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen ja sukupolvien väliseen vuoropuheluun, annetaan käytännön tukea ja edistetään asiaankuuluvien välineiden tarjoamista kansallisille viranomaisille. Komissio tukee tässä yhteydessä kansalaisten osallistumista koskevan **koulutuspaketin** laatimista jäsenvaltioille kaikilla EU:n virallisilla kielillä.

Komissio varmistaa kansalaisten osallistumista koskevan tiedon laajemman saatavuuden EU:n tason resurssien **monikielisen portaalin** kautta. Sen avulla voidaan levittää välineitä ja tietoa demokraattisesta osallistumisesta laajemmin käytettäväksi kaikilla tasoilla kaikkialla EU:ssa, mukaan lukien julkishallinnoille, sidosryhmille ja kansalaisille, ja keskittää kansalaisten osallistumista koskevaa tietoa kansallisten viranomaisten verkoston kautta sekä osallistavan ja keskusteleavan demokratian osaamiskeskuksen puitteissa.

Henkilökohtaista vuorovaikutusta olisi täydennettävä ja tuettava edistämällä innovatiivisia digitaalisia välineitä. Komissio edistää innovointia verkkoalustoilla, jotka mahdollistavat demokratiaan osallistumisen (kansalaisteknologia⁹⁷), mukaan lukien paikalliset digitaaliset alustat, jotka tukevat demokraattista osallistumista ja hyödyntävät tekoälyä osallistamistarkoituksiin. Komissio käynnistää kansalaisteknologia-alan kanssa tehtävän yhteistyön järjestämällä **kansalaisteknologia-alan hackathon-tapahtuman**, jossa esitellään innovatiivisia hankkeita, ja perustaa eurooppalaisen **kansalaisteknologian keskuksen**⁹⁸, joka tarjoaa kattavan ja monikielisen yhteyspisteen kansalaisteknologiaa koskevaa tietoa, resursseja

⁹⁵ EU:n kansalaisyhteiskuntastrategiassa ehdotetaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa toteutettavia toimenpiteitä, joilla tehostetaan kansalaisjärjestöjen osallistumista, myös näitä toimijoita koskevan vuoden 2023 suosituksen mukaisesti, kun taas demokratian kilpi - aloitteen toimissa keskitytään kansalaisten osallistumiseen.

⁹⁶ Osaamiskeskus tukee osallistavia keskusteluhankkeita EU:n tasolla ja ottaa mukaan ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita. Se tarjoaa erilaisia resursseja, koulutusta, henkilökohtaisia tapahtumia, kansalaislaboratorioita ja käytäntöyhteisön ja monialaista asiantuntemusta eri puolilta EU:ta.

⁹⁷ Kansalaisteknologia voidaan määritellä digitaaliteknologian käytöksi demokratian vahvistamiseen tarjoamalla yleisölle mahdollisuus saada tietoa, osallistua päätöksen- ja politiikantekoon sekä lisätä hallitusten reagoitukykyä ja vastuuvuorollisuutta (ks. OECD Public Governance Policy Papers No. 72, 2025).

⁹⁸ Se liitetään asetuksella (EY) N:o 2024/903 perustettuun Yhteentoimiva Eurooppa -portaaliin, joka tarjoaa pääsyn eurooppalaisten julkishallintojen käyttämiin yhteentoimivuuksratkaisuihin ja avoimen lähdekoodin ratkaisuihin. Siinä on jo esimerkkejä kansalaisten osallistumisen avoimen lähdekoodin välineistä.

ja välineitä varten⁹⁹. Komissio tukee asiaankuuluvista EU:n rahoitusohjelmista alan pilottihankkeita, joiden kautta paikallisviranomaiset, yhteisöt ja startup-yritykset osallistuvat skaalautuvien ratkaisujen kehittämiseen myös maaseutualueilla.¹⁰⁰ Näissä työryhmissä kiinnitetään erityistä huomiota kansalaisteknologian välineiden saavutettavuuteen ja yhteentoimivuuteen.

Nuorten osallistuminen ja kuuleminen kaikilla tasoilla takaavat, että politiikoissa ja päätöksissä otetaan huomioon nuoremman sukupolven näkökulmat ja tarpeet, sillä pitkän aikavälin seuraukset vaikuttavat heidän elämäänsä. Nuorten sitouttaminen osallistavalla tavalla edistää myös kansalaisvastuun tunnetta ja kannustaa elinikäiseen yhteiskuntaan ja demokratiaan osallistumiseen. Nuoret ovat keskeisessä asemassa komission pyrkimyksissä ottaa kansalaiset mukaan päätöksentekoon muun muassa puheenjohtajaa avustavan nuorisoasioiden neuvoa-antavan ryhmän kautta. **Eurooppalaisen demokratian kilven täytäntöönpanosta** järjestetään komission jäsenten ja nuorten välisiä **nuorisopoliittisia vuoropuheluja**. Kansallisten nuorisoneuvostojen kanssa luotua **EU:n nuorisodialogin osallistumista koskevaa välineistöä** on tarkoitus **mukauttaa** niin, että se tavoittaa yhä enemmän nuoria. Sitä edistetään myös Euroopan nuorisoportaalien kautta nuorten osallistumisen lisäämiseksi entisestään. **Voices of the Future -aloitteella** pyritään luomaan sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta demokratiassa edistävää eurooppalainen foorumi eli osallistava tila, jossa kaikenikäiset ihmiset voivat tavata ja auttaa muotoilemaan Euroopan pitkän aikavälin valintoja.

Toimet:

- *Edistetään kansalaisten ja nuorten osallistumista muun muassa vahvistamalla kansalaisten osallistumista koskevaa kansallisten viranomaisten verkostoa koulutuspaketilla ja EU:n tason resurssien monikielisellä portaalilla.*
- *Perustetaan eurooppalainen kansalaisteknologian keskus tukemaan kansalaisteknologia-alaa.*

2.4.3. Demokratian lujittaminen koko yhteiskunnan kattavilla toimilla

Demokratian lujittamiseksi on tarjottava jatkuvaa tukea sitoutuneille toimijoille ja yhteisöille, annettava tunnustusta niiden aloitteille ja voimistettava niitä sekä esiteltävä parhaita käytäntöjä, jotka demonstroivat innovatiivisia lähestymistapoja. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alueisiin, joilla kansalaisvaikuttaminen ja poliittinen osallistuminen on vähäistä.

Komissio vastaa kasvaviin haasteisiin, kuten sosiaaliseen pirstoutumiseen, digitaaliseen eristyneisyyteen ja julkisiin instituutioihin kohdistuvan luottamuksen heikkenemiseen, edistämällä yhteisöjen luomiseen liittyviä lähestymistapoja. Komissio kannustaa ja tukee yhdessä eri puolilla EU:ta toimivien paikallisviranomaisten ja verkostojen – myös **paikallistason EU-valtuutettujen verkoston** – kanssa ruohonjuuritason aloitteita, jotka

⁹⁹ Näin ollen se tukee kansalaisteknologian välineiden näkyvyyttä sekä asiantuntemuksen ja tietämyksen jakamista kansalaisteknologian ekosysteemissä ja edistää alan tunnettuutta kansallisten ja paikallisten viranomaisten keskuudessa.

¹⁰⁰ Eurooppalaisen yhteentoimivuuskehiksen pohjalta luodaan arviointimalli, jolla arvioidaan kansalaisteknologian alustojen yhteentoimivuuden kehitystasoa ja autetaan verkkoalustoja tunnistamaan parannuskohteita.

kokoavat yhteen eri-ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä sekä vahvistavat paikallisia yhteyksiä ja osallistavia julkisia tiloja muun muassa urheilun, musiikin, tarinankerronnan ja yhteistyön avulla.

Paikallisdemokratia, osallisuus ja osallistavat lähestymistavat ovat uuden eurooppalaisen Bauhausin keskeisiä arvoja ja periaatteita. Se tukee paikallisdemokratiaa konkreettisilla aloitteilla, joilla edistetään innovatiivisia lähestymistapoja yhteisön sitoutumiseen asuinalueiden tasolla. Tähän kuuluu yhteisöjen osallistumisen ja sukupolvien välisten yhteyksien vahvistaminen sekä osallistavia julkisia tiloja ja asuinalueita koskevien, yhteistyöhön perustuvien lähestymistapojen edistäminen.

Komission Europe Direct -pisteet toimivat paikallisina demokratian mikrokeskittyminä – avoimina ja viihtyisinä tiloina, joissa yhteisöt kohtaavat, vaihtavat näkemyksiä ja toimivat yhdessä. Ne tukevat osallistavaa vuoropuhelua, joka perustuu yhteisön jäsenten jokapäiväiseen todellisuuteen. Nämä pisteet voivat yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa järjestää toimintaa, joka muuttaa keskustelun yhteiseksi kokemukseksi – yhteisöilloista osaamisen jakamiseen naapurustossa tai paikallisiin podcasteihin.¹⁰¹

Komissio haluaa lisätä demokraattiseen innovointiin liittyvien sidosryhmien välisiä vaihtoja ja synergioita, parhaiden käytäntöjen jakamista ja hankkeiden näkyvyyttä ja järjestää sitä varten demokratiaa käsittelevän **korkean tason tapahtuman**, jossa jaetaan **demokraattisen innovoinnin vuosittainen palkinto**¹⁰². Demokratiaan liittyvien hankkeiden esittely lisää niiden näkyvyyttä yksityisille lahjoittajille ja hyväntekeväisyysjärjestöille, joiden roolin kasvattamiseen kannustetaan.

Komissio toteuttaa erityisiä **valistuskampanjoita**, joissa tuodaan esiin, miksi demokratialla on merkitystä ja miten kaikki kansalaiset, myös nuoret, voivat käyttää demokraattisia oikeuksiaan ja saada äänensä kuuluviin.¹⁰³

Yksityisellä sektorilla on myös roolinsa demokratian edistämisessä ja ylläpitämisessä, sillä demokratia on oikeudenmukaisen ja toimivan liiketoimintaympäristön ja taloudellisen vaurauden kannalta olennaisen tärkeää. Vaurasta taloutta puolestaan tarvitaan, jotta demokratia voi kukoistaa. Komissio kannustaa yksityisiä yrityksiä ja liike-elämän järjestöjä jakamaan parhaita käytäntöjä, tekemään vapaaehtoisia sitoumuksia tällä alalla ja perustamaan **demokratiaa edistävän yritysten yhteenliittymän**¹⁰⁴.

Toimet:

- *Järjestetään demokratiaa käsittelevä korkean tason tapahtuma ja jaetaan demokraattisen innovoinnin vuosittainen palkinto.*
- *Käynnistetään komission tiedotuskampanjoita.*
- *Tuetaan yksityisen sektorin vapaaehtoisia sitoumuksia demokratiaa edistävän yritysten yhteenliittymän perustamiseksi.*

¹⁰¹ Kansalaisten osallistamisen lähettiläät eli eurooppalaisten kansalaispaneelien alumnit voisivat jakaa kokemuksiaan ja auttaa edistämään kansalaisten osallistumista.

¹⁰² Joka voisi olla avoin konkreettisille hankkeille EU:n ehdokasmaissa ja mahdollisissa ehdokasmaissa.

¹⁰³ Kansalaisten osallistamisen lähettiläät eli eurooppalaisten kansalaispaneelien alumnit voisivat jakaa kokemuksiaan ja auttaa edistämään kansalaisten osallistumista.

¹⁰⁴ Sen tueksi järjestetään aloitustyöpaja ja tehdään selvitys yritys yhteisöjen osallistumisen vaihtoehtoista.

2.4.4. Näyttöön perustuvan päätöksenteon turvaaminen

Näyttöön perustuvalla päätöksenteolla varmistetaan, että toimielinten, keskustelujen ja päätöksenteon perustana ovat tosiasialliset, avoimet ja vastuulliset prosessit ja puolueettomat tiedot, jotka puolestaan perustuvat tieteellisen tutkimuksen vapauteen ja edistävät luottamusta ja legitimizeettiä hallinnossa. Jotta voidaan taata tehokkaat ja demokraattiset tieteelliset neuvontaprosessit ja tieteellinen tuki julkiselle politiikalle, on edistettävä korkeimpien tutkimusetiikkaa ja lahjomattomuutta koskevien normien noudattamista. On myös olennaisen tärkeää mahdollistaa kansalaisten osallistuminen ja luottamus tieteeseen sekä varmistaa luotettavat ja riippumattomat neuvontajärjestelmät. Tämän vuoksi komissio antaa **suosituksen tieteellisen näytön tukemisesta ja käytöstä julkisessa päätöksenteossa**.

Tieteellisen tutkimuksen vapaus on keskeinen osa akateemista vapautta ja olennaisen tärkeää luotettavan tiedon ja datan tuottamisen kannalta. Kun suojellaan tutkijoiden mahdollisuuksia tutkia, kyseenalaistaa ja innovoida riippumattomasti, varmistetaan, että päätöksenteossa käytetty näyttö on uskottavaa ja puolueetonta. Nämä arvot ovat myös edellytys sille, että korkeakoulut pystyvät täyttämään akateemisen ja yhteiskunnallisen tehtävänsä. Ne vaalivat ja edistävät julkista keskustelua tarjoamalla asiantuntemusta ja näyttöä ja ovat demokratian selviytymiskyvyn kannalta olennaisia. Tulevalla **eurooppalaisesta tutkimusalueesta annettavalla säädöksellä** vahvistetaan tieteellisen tutkimuksen vapaus EU:n oikeudessa olennaiseksi osaksi akateemisia arvoja. Taiteen vapaus sekä taiteilijoiden ja kulttuurilaitosten suojele, joita käsitellään kulttuurikompassissa, on myös tärkeä osa demokratian rakennetta ja selviytymiskykyä.

Komissio arvioi tutkimuksen turvallisuuden parantamisesta vuonna 2024 annetun neuvoston suosituksen¹⁰⁵ pohjalta myös **tutkimuksen turvallisuutta koskevan asiantuntemuksen eurooppalaisen keskuksen** perustamisen vaihtoehtoja tutkimuksen turvallisuuteen liittyvän päätöksenteon tietopohjan vahvistamiseksi ja EU:n laajuisen käytäntöyhteisön edistämiseksi.

Laajemmin ottaen demokratioiden selviytymiskyvyn eurooppalainen keskus voisi myös helpottaa **kokemusten vaihtoa demokratioiden selviytymiskyvyn kehittämisestä**, kuten **yhteisön luomisen parhaista käytännöistä, medialukutaitoaloitteista ja valmiustoimista**.

Toimet:

- *Annetaan komission suositus tieteellisen näytön tukemisesta ja käytöstä julkisessa päätöksenteossa.*
- *Vahvistetaan tieteellisen tutkimuksen vapaus EU:n lainsäädännössä eurooppalaisesta tutkimusalueesta annettavalla säädöksellä.*
- *Arvioidaan vaihtoehtoja tutkimuksen turvallisuutta koskevan asiantuntemuksen eurooppalaisen keskuksen perustamiseksi.*

¹⁰⁵ Neuvoston suositus, annettu 23 päivänä toukokuuta 2024, tutkimuksen turvallisuuden parantamisesta, C/2024/3510.

3. Demokratiaan panostaminen tarkoittaa tulevaisuuteen panostamista

Taloudellinen tuki on avain eurooppalaisen demokratian kilven ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseen välittömästi ja pitkällä aikavälillä. Useat EU:n rahoitusohjelmat ovat tältä osin merkityksellisiä. **Luova Eurooppa** -ohjelmasta tarjotaan rahoitusta median, journalismin sekä digi- ja medialukutaidon tukemiseen. **Digitaalinen Eurooppa** -ohjelmasta tuetaan disinformaation torjumiseen tähtäävää monialaista yhteistyötä rahoittamalla EDMOa ja sen alueellisia keskuksia sekä faktantarkistajien eurooppalaista verkostoa. **Horisontti Eurooppa** -puiteohjelmasta tuetaan tutkimusta, innovointia ja kokeiluja demokratian ja hallinnon vahvistamiseksi ja demokraattisen innovoinnin kehittämiseksi. **Kansalaisten tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman (CERV)** tarkoituksena on suojella ja edistää unionin arvoja sekä kansalaisten sitoutumista ja osallistumista unionin demokraattiseen elämään.

Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen nopean toiminnan pilarista tuetaan riippumatonta journalismia ja kehitetään ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntavalmiuksia kriisitilanteissa. Muut ohjelmat, kuten **oikeusalan ohjelma** ja **Erasmus+**, vahvistavat demokratiaa saavuttaessaan päätavoitteensa. Ukrainalle, Länsi-Balkanille ja Moldovalle tarkoitettujen välineiden avulla voidaan maksaa rahoitusta, joka perustuu demokratiaa vahvistavien rakenneuudistusten toteuttamiseen. Niillä tuetaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, riippumattomia tiedotusvälineitä, medialukutaitoa ja selviytymiskykyä ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä hybridiuhkia vastaan. Komissio harkitsee ensisijaisesti demokratiaan liittyviä näkökohtia näiden rahastojen ohjelmasuunnittelussa jäljellä olevaksi ajaksi nykyisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä. Olisi harkittava innovatiivista rahoitusta, kuten mikroavustuksia paikallisiin aloitteisiin, rahoitusvälineitä, kuten takauksia, lainoja ja pääomaa, sekä joukkorahoituksen edistämistä ja virtaviivaistamista.

Yksityisen rahoituksen käyttöön olisi kannustettava. Yksityisellä pääomarahoituksella voidaan jo nyt rahoittaa esimerkiksi audiovisuaalialan luovien hankkeiden riskien vähentämistä rahoittamalla elokuvien, mediasisällön tai kulttuurialoitteiden kehittämistä ja jakelua. Tällaista riskien vähentämistä voitaisiin soveltaa tuleviin hankkeisiin, joilla tuetaan riippumattomia tiedotusvälineitä ja riippumatonta journalismia. Varainhankintatapahtumat voisivat edistää hyväntekeväisyystoimia ja yhteistyötä yksityisten säätiöiden kanssa eurooppalaisen demokratian kilven taloudellisen tuen vahvistamiseksi.

Komissio on ehdottanut osana seuraavaa **monivuotista rahoituskehystä vuosiksi 2028–2034** useita ohjelmia, joilla edistetään eurooppalaisen demokratian kilven tavoitteita. Ehdotettu rahoitus kattaisi tuen monille eri painopisteille ja toimijoille, mukaan lukien vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden työ, koulutus ja yleinen demokratioiden selviytymiskyky. Etenkin **AgoraEU-ohjelman** tarkoituksena on edistää demokratian kaltaisia yhteisiä arvoja ja tukea Euroopan kulttuurista monimuotoisuutta, sen audiovisuaalisia ja luovia aloja, tiedotusvälineiden vapautta sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumista. **AgoraEU:n** uusi **Media+** -lohko tarjoaa kokonaisvaltaista tukea vapaalle ja riippumattomalle journalismille ja uutismedialle sekä suojelee ja edistää tiedotusvälineiden

vapautta, parantaa tiedotusvälineiden taloudellista elinkelpoisuutta ja tukee medialukutaitoa sekä disinformaation havaitsemista ja torjuntaa. **AgoraEU**-ohjelman **CERV+** -lohkon tarkoituksena on tukea demokratian kilven täytöntöönpanoa edistämällä vapaita, oikeudenmukaisia ja osallistavia vaaliprosesseja ja vahvistamalla kansalaisten osallistumista ja sitoutumista unionin demokraattiseen toimintaan ja kansalaistoimintaan. Muita tärkeitä tukitoimia on tarkoitus rahoittaa **oikeusalan ohjelmasta**¹⁰⁶, **Horisontti Eurooppa -ohjelmasta**¹⁰⁷, **Erasmus+ -ohjelmasta**¹⁰⁸, **Euroopan kilpailukykyrahastosta**¹⁰⁹, **Gloaali Eurooppa -välineestä**¹¹⁰ ja kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmista¹¹¹.

Demokratian selviytymiskyky ja puolustus vahvistavat toisiaan. **Puolustusmenoja** voidaan myös pitää keinona tukea demokratian selviytymiskykyä, kun on kyse esimerkiksi kyberturvallisuuteen investoimisesta, hybridiuhkien torjumisesta tai elintärkeän infrastruktuurin ja demokraattisten instituutioiden suojelemisesta ulkoiselta sekaantumiselta. EU:n puolustuksen häiriönsietokyky ja hybridiuhkien torjuntatoimet vahvistavat demokratian selviytymiskykyä muun muassa vahvistamalla Euroopan teknologista huippuosaamista kyberpuolustuksessa ja edistämällä huipputeknologioiden kehitystä. Tässä suhteessa olennaisen tärkeitä ovat EU:n rahoitustuki **Euroopan puolustusrahastosta**, **Horisontti Eurooppa** -puiteohjelmasta, **Digitaalinen Eurooppa** -ohjelmasta, **SAFE-välineestä** (Euroopan turvallisuutta edistävä väline) ja tulevasta monivuotisesta rahoituskehiksestä ehdotetun **Euroopan puolustusteollisuusohjelman** puitteissa.

4. Päätelmät

¹⁰⁶ Ehdotetulla seuraavalla oikeusalan ohjelmalla pyritään vahvistamaan demokratiaa edistämällä ja tukemalla oikeuslaitosten ja oikeusalan henkilöstön koulutusta, jonka tarkoituksena on edistää demokratiaa ja varmistaa EU:n uuden tason oikeudellisten välineiden johdonmukainen ja tehokas täytöntöönpano.

¹⁰⁷ Komission ehdottamalla seuraavalla Horisontti Eurooppa -ohjelmalla tuetaan edelleen tutkimusta, jolla pyritään vahvistamaan demokratiaa ja demokraattisia arvoja edistämällä kansalaisvaikuttamista, edistämällä selviytymiskykyä, moniarvoisia yhteiskuntia ja informaatioympäristön ja mediaympäristön eheyttä sekä torjumalla disinformaatiota.

¹⁰⁸ Seuraavassa komission ehdottamassa Erasmus+ -ohjelmassa on tarkoitus painottaa erityisesti kansalaiskasvatuksen ja kansalaisvaikuttamisen tukemista, EU:n arvoja, yhteiskunnallista resilienssiä ja medialukutaitoa kunnioittaen täysimääräisesti jäsenvaltioiden toimivaltaa koulujen ja korkeakoulujen opetussuunnitelmien määrittelyssä ja niiden koulutusrakenteiden järjestämisessä, myös epävirallisen ja arkioppimisen avulla, jolla tuetaan nuorten osallistumista ja nuorten demokratiaan osallistumiseen liittyvää oppimista.

¹⁰⁹ Ehdotetulla Euroopan kilpailukykyrahastolla on tarkoitus tukea siviiliturvallisuusalaa muun muassa hybridiuhkien torjunnassa.

¹¹⁰ Laajentumisprosessiin osallistuvilla ja itäisten naapurimaiden alueilla ehdotettu Gloaali Eurooppa -väline tarjoaa keinoja edistää demokratiaa, hyvää hallintotapaa, oikeusvaltioperiaatetta sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista. Lisäksi Gloaali Eurooppa -välineestä tuetaan ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden edistymistä kohti EU:n normeja laajentumisen ”perusasiat ensin” -periaatteen mukaisesti. Tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota myös riippumattomien tiedotusvälineiden ja medialukutaidon vahvistamiseen ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän sekä hybridiuhkien vastaisen sietokyvyn parantamiseen.

¹¹¹ Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat pannaan täytöntöön monitasoisen hallinnon ja kumppanuuden periaatteiden mukaisesti. Niillä voidaan tukea jäsenvaltioiden valmiuksia torjua vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta, joka liittyy erityisesti ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän kaltaisiin hybridiuhkiin, ja toimenpiteitä, joilla vahvistetaan demokraattista hallintoa esimerkiksi lisäämällä avoimuutta, edistämällä kansalaisvuoropuhelua, tukemalla kansalaisyhteiskuntaa ja vahvistamalla oikeusvaltioperiaatetta.

Tässä eurooppalaisen demokratian kilpeä koskevassa tiedonannossa esitetään strateginen lähestymistapa demokratian suojelemiseen, vahvistamiseen ja edistämiseen EU:ssa pitkällä aikavälillä. Se korostaa komission vahvaa sitoutumista demokratioiden selviytymiskyvyn parantamiseen kaikkialla unionissa sekä sen valmiutta vastata demokratian haasteisiin tekemällä yhteistyötä EU:n muiden toimielinten ja elinten, EU:n jäsenvaltioiden, EU:n naapuruston kumppaneiden, asiaankuuluvien sidosryhmien ja kansalaisten kanssa.

Tämän strategisen lähestymistavan yhteydessä on ilmoitettu joukosta toimia, jotka otetaan asteittain käyttöön vuoteen 2027 mennessä. Jäsenvaltioilla on keskeinen rooli näiden tavoitteiden saavuttamisessa, ja komissio jatkaa toimiaan yhteisen vastuunoton varmistamiseksi.

Komissio varmistaa tiedonannon täytäntöönpanon poliittisen seurannan tiedottamalla siitä säännöllisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Komissio järjestää vuotuisen korkean tason ministerifoorumin, jossa se antaa tilannekatsauksen eurooppalaisen demokratian kilven puitteissa toteutetuista toimista, ja helpottaa parhaiden käytäntöjen jakamista yhteistyössä sekä institutionaalisten että muiden kuin institutionaalisten toimijoiden kanssa. Komissio tekee yhteistyötä myös kansallisen ja paikallisen tason yhteystahojen ja sidosryhmien kanssa. Komissio antaa toimikautensa loppuun mennessä tilannekatsauksen tähän tiedonantoon sisältyvien toimien toteutuksesta ja vaikutuksista.

Eurooppalainen demokratian kilpi on olennainen osa komission EU:n arvojen puolustamisen ja vaalimisen ennakoivaa lähestymistapaa. Komissio on toteuttanut vaikuttavia toimia oikeusjärjestyksen ja perusoikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi EU:ssa erityisesti antamalla vuotuisen **oikeusvaltiokertomuksen** ja vuotuiset **EU:n perusoikeuskirjan** soveltamista koskevat kertomukset. Ihmisoikeuksien ja demokratian suojeleminen ja edistäminen kuuluvat myös EU:n ulkoisten toimien keskeisiin prioriteetteihin, mitä korostetaan **ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa 2020–2027**. EU:n **kansalaisyhteiskuntastrategia**¹¹² täydentää näitä toimia edistämällä tiiviimpää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa ja tukemalla kukoistavaa kansalaistoimintaa kaikkialla EU:ssa.

Demokratia edellyttää jokapäiväistä sitoutumista, sitä on suojeltava ja vaalittava eikä sitä saa koskaan pitää itsestäänselvyytenä. EU on edelleen vakaasti sitoutunut demokratian ja sen arvojen, instituutioiden ja prosessien puolustamiseen yhä yleisemmiltä ulkoisilta ja sisäisiltä haasteilta. Se mitä meillä on, on säilyttämisen arvoista. Me toteutamme sen vakaasti ja yksimielisesti ja rakennamme vahvoja ja kestäviä demokratioita.

¹¹² Euroopan komission tiedonanto ”Communication on EU Strategy to Support, Protect and Empower Civil Society”, COM(2025) 790 final.